

Új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Kányádi Sándor

HALOTTAK NAPJA BÉCSBEN

(Részlet)

Akarva nem akarva
itt meg kell állanunk
valami eltakarta
vezérlő csillagunk

pedig sehol egy felhő
nincs egy tenyérnyi folt
más csillag sincs ha feljő
egymaga lesz a hold

ormok és tornyok dőlnek
egymásra hangtalan
minden ránca a földnek
kisímul boldogan

ki elkezdett bevégez
nincs gondunk ezután
talpunk alatt a csöndes
gömbölyű óceán

LELKÉSZ

MOLNÁR-VERESS PÁL
151 64 SÖDERTÄLJE (STH) Granövägen 126
Tel/Fax: 08-550 160 66 Mobil: 070-602 29 68
E-mail: parokia@keve.se

KÖZPONTI TISZTSÉGEK VISELŐI

JORDÁKY BÉLA *főfelügyelő, az ET elnöke*
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031-795 25 02 Fax: 031-795 25 04
Mobil: 070-562 31 08

SEBESTYÉN GÁBOR *főgondnok STH felügyelő*
126 47 HÄGERSTEN/STH Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08-18 41 72

TÓTH ILDIKÓ *főjegyző, Sölvesborgi felügyelő*
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlgatan 4 H
Tel/Fax: 0456-140 37 Mobil: 0730-25 40 14

LÁSZLÓ BÉLA *ET-tag, Göteborgi felügyelő*
418 31 GÖTEBORG Vädersölgatan 21
Tel: 031-54 27 19 Mobil: 076-204 10 80

PAPIVÁN *központi pénztáros*
181 30 LIDINGÖ (STH) Frisksportarvägen 2
Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

VERESS ILDIKÓ *Szeretetszolg.orsz.megbízott*
352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470-76 34 42

TOVÁBBI GYÜLEKEZETI VEZETŐK
(a gyülekezetek ábécé-sorrendjében)

DEÁK GYÖRGY *Borås-i felügyelő*
507 54 BRÄMHULT Julegatan 11
Tel: 033-23 03 07

FEKETE JENŐ *Eskilstunai felügyelő*
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016-12 00 39 Mobil: 070-920 33 72

SÁRKÁNY SÁNDOR *Halmstad-i felügyelő*
312 40 GENEVAD Lillgatan 2
Tel: 035-21 36 32 Mobil: 070-972 46 78

ifj. VASZI ÁRPÁD *Helsingborgi felügyelő*
253 62 HELSINGBORG Miklagårdsgatan 48
Tel: 042-24 30 08 Mobil: 073-158 78 81

GAALANDRÁS *Jönköpingsi felügyelő*
567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393-161 69

BÖDECS MARGIT *Katrineholmi felügyelő*
642 33 FLEN Junivägen 9
Tel: 0157-129 04

PAPPANNA *Ljungbyi felügyelő*
341 37 LJUNGBY Ågårdsvägen 19
Tel: 0372-819 67

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN *Malmöi felügyelő*
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040-26 76 38

REHÓ ISTVÁN *Västerås-i felügyelő*
723 51 VÄSTERÅS Glasbärgsgatan 7
Tel: 021-12 09 91

SPÁDA JÁNOS *Växjöi felügyelő*
352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470-76 34 42 Mobil: 076-233 66 17

TÁNGAGÄRDE Gyülekezeti Otthon
Tel: 033-27 50 22

Külföldről előbb Svédország hívószámát,
a 0046-ot kell hívni, majd a városok kör-
zetszámai előtti nullát (0) elhagyva a város
körzetszámát és a telefonszámot kell hívni.

Tófalvi Zoltán

1956 tizenkét erdélyi mártírja

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc idejének megemlékezéseinek Erdélyben az ad különleges aktualitást, hogy ötven éve végezték ki a Szoboszlai Aladár római katolikus plébános nevével fémjelzett politikai per tíz halálraítéljtét.

Ugyancsak ebben az esztendőben, 2008. december 2-án lesz 50 éve annak, hogy kivégezték az érmihályfalvinak nevezett csoport két halálraítéljtét, miközben a harmadik halálraítél, Balaskó Vilmos érolaszi református lelkész büntetését életfogytiglani kényszermunkára változtatták.

Az 1956-os magyar forradalom eszméivel való azonosulásért 1957. június 27-én a szamosújvári börtönben kivégezték Teodor Mărgineanu Borgóprundon szolgáló görénykászai születésű tüzerhadnagyot. 1959. április 20-án – ugyancsak Szamosújváron kivégezték az ozsdolai molnárt, Szígyártó Domokost.

1958. szeptember 1-jén a Szekuritáté temesvári börtönében 51 éves korában kivégezték a csíkszeredai származású tanítót, Tamás Imrét és féltestvérét, Tamás Dezső pénzügyi tisztviselőt.

A megemlékezések sorából fájdalmasan kimarad a nyolc erdélyi magyar származású áldozatnak a felsorolása is, akiket Kádár János bíróságai ítélték halálra. Budapesten az elsőként kivégzettek közül kettő erdélyi, illetve bánági: a marosvásárhelyi születésű Dudás József és a Krassó-Szörény megyei származású Szabó János, a Széna téri harcok legendás parancsnoka. Mindkettőjüket 1957. január 19-én végezték ki.

A hozzátartozók, a családtagok ma sem tudják, hol pihennek szereteteik földi maradványai, ma sem tudják megadni a végtisztességet.

1958 az egyik véres, drámai esztendőként marad fenn az erdélyi magyarság kollektív emlékezetében. A példátlan megtorlásokhoz közvetve hozzájárult a Kádár János vezette magyar párt- és kormányküldöttségnek 1958. február 20-a és 29-e közötti romániai, erdélyi látogatása, illetve az ott elhangzott burkolt utalások „az ellenforradalmárgyanús” elemek példás megbüntetésére. A küldöttségben többek között részt vett Apró Antal, a kormány első alelnöke, valamint Kállai Gyula államminiszter, az MSZMP KB titkára. Kállai Gyula 1958. február 25-én a marosvásárhelyi Simó Géza-bútorgyár kultúrtermében kijelentette: „Megmondjuk világosan: nekünk semmiféle területi igényünk sincs. Magyarországnak van épp elegendő földje, hogy azon felépítse a maga szocialista hazáját...” „A magyarországi ellenforradalom elsősorban Románia területi integritására jelentett veszélyt. Most az ellenforradalmárok példás megbüntetése következik.” 1958. február 28-án a magyar küldöttség tiszteletére Kolozsváron szerveztek gyűlést, melyen Kádár János mindenkinek értésére adta: „Mi természetesen elsősorban forradalmárok vagyunk. A határok problémája csak alárendelt kérdés...”

A magyar küldöttség valahol Nagyenyed és Kolozsvár között utazott a vonaton, amikor 1958. február 27-én a Kolozsvári Katonai Törvényszék példát statuáló ítéletet hozott a Fodor Pál csíkszeredai vasútépítő mérnök és társai perében: az első rendű vádlottat, Fodor Pált, a magyar-román lakosságcsere tervéért 25 év kényszermunkára, Hajdu Géza, Szentmártoni Bálint, Szócs Ignác ferencrendi szerzetest és Csiha Kálmánt – 1990 utáni erdélyi református püspököt – 10-től 20 évig terjedő börtönbüntetéssel sújtották.

1958. május 30-án a temesvári Május 1 munkásklubban ítéletet hirdettek a Szoboszlai-per 57 vádlottja fölött is: 10 vádlottat halálra, a többi 3 év börtönbüntetésről életfogytiglan tartó kényszermunkával sújtották. A fellebbezések visszautasítása után előbb a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma, majd 1958. augusztus 22-én a Nagy Nemzetgyűlés elnöksége megerősítette az alapfokon hozott ítéleteket. A halálra ítéltet – a kivégzési jegyzőkönyvek tanúsága szerint – 1958. szeptember 1-jén a Szekuritáté temesvári börtönében kivégezték, a holttesteket átadták a börtön parancsnokának, Bodor századosnak. A kivégzésekre éjszaka 23 és 24 óra között került sor.

(Folytatása a 23. oldalon.)

Kappel am Albis egykori cisztercita kolostor-együttese, ma konferencia-központ (Deák Péter felvétele)

Zwingli földjén

Beszámoló a Protestáns Szövetség konferenciájáról

A Protestáns Gyülekezetek Szövetsége idei konferenciájának alkalmából a svájci reformátorok egyikének, Zwingli Ulrichnak (1484–1531) a földjén jártunk. Zürich-től 30 kilométernyire, a kappeli cisztercita kolostor szépen felújított és konferencia-központtá alakított épület-együttesében mintegy negyvenen találkoztunk 2008. augusztus 29–31. között, hogy a Nyugat-Európa országaiban működő magyar protestáns gyülekezeteink képviselőiben közönségeink pillanatnyi állapotáról, magunkkal görgetett gondjainkról és megoldatlan kérdéseinkről, lehetséges jövőbeni alakulásukról tárgyaljunk. Tavaly, Brüsszelben Dr. Márkus Mihály dunántúli református püspök tisztelt meg jelenlétével és tartott előadást a témához kapcsolódóan. Meggyőződését fejezte ki, hogy a magyar reformátusok nemrég alakult Generális Konventje ha a felmerült kérdések mind-egyikére nem is, de az alapvető kérdésekre minden bizonnyal megfelelő válaszokkal szolgálhat.

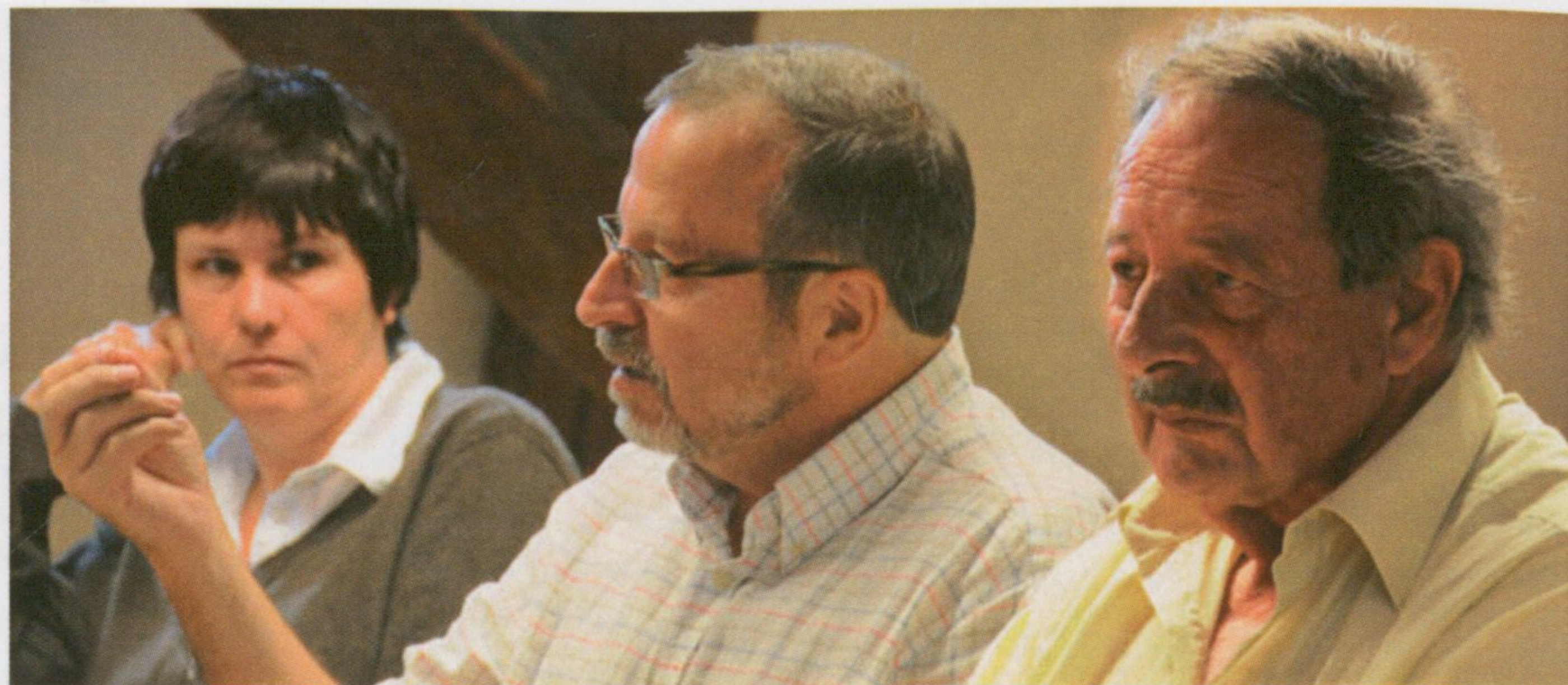
Az első alapvető kérdés az volt, hogy kiknek a számára kívánjuk a jövőben gyülekezeti közösségeinket fenntartani és működtetni, bennük a lelkesítő szolgálatot biztosítani? Ennek a kérdésnek szerves része a gyülekezeteinkben folyó gyermek- és ifjúsági munka, annak hagyományos formái, pl. a nyugat-európai magyar cserkészlet keretében, a hittan- és kateoktatás, konfirmált ifjainknak a gyülekezet életébe való bekapcsolása és a közösségben való megtar-

tása, európai szinten pedig az Ifjúsági Konferenciák folyamatoságának, a rendezvények megfelelő tartalmának és színvonalának biztosítása stb. A téma előadói Joób Szilárd ifjúsági lelkész és Pilinszki Katalin, a zürichi magyar cserkészlet egyik vezetője voltak. Előadásukból és az általuk feltett körkérdésekre a gyülekezeti küldöttek részéről adott rögtönzött válaszokból kiderült, hogy nyugati közösségeinkben a gyermek- és ifjúsági foglalkozás szinte mindenütt az esetlegesség és az „ahogy lehet” jegyeit viseli. Azt talán senki sem meri kimondani, hogy az ilyen jellegű munkából a legtöbb helyen hiányzik a profizmus és a hozzáértés. Nagy hibát követ el az, aki a fenti megállapításon megütközik és megsértődik, ahelyett, hogy belátná maga is: sem az egyházi közösségek, sem a civil egyesületek nem képesek ellensúlyozni és pótolni a nyelvi hiányosságokat, melyek nyilván abból fakadnak, hogy idegen környezetben élünk. Magyar napközi, magyar óvoda, magyar elemi iskolai oktatás nélkül gyermekeink/ifjaink magyar tudása csak a „konyha-nyelv” szintjén való értekezéshez lesz elegendő. Néha úgy tűnik, hiábavaló a vallásórák tartása, a hittan- és kateoktatás ott, ahol a gyermekek/ifjak egyszerűen nem rendelkeznek egy elvárható minimális szókinccsel, bizonyos fogalmak anyanyelven való ismeretével. A rendszeresség, a visszatérő alkalmak, az ismétlés stb. mind-mind elengedhetetlen feltételei egy olyan gyermek- és ifjúsági tevékenységnek, melytől eredményeket is várunk.

Nem volt véletlen, hogy a Magyarországi Református Egyház a Protestáns Szövetség idei konferenciájára Ódor Balázs lelkipásztor személyében egy olyan képviselőt kül-

A konferencia résztvevői (Deák Péter felvétele)

Haáz Kati braunschweigi küldött, Jordáky Béla svédországi főfelügyelő, Nagy Elek müncheni gondnok
Balra: Gémes Pál, a Protestáns Szövetség elnöke. (Deák Péter felvételei)

dött, aki a zsinat külügyi irodájában tevékenykedik, s aki számára a nyugati gyülekezetek kérdése nem egészen ismeretlen, hiszen ő maga is éveket töltött el Nyugat-Európában. Ódor Balázs konkrét küldetéssel jött Kappelbe: a november közepén Budapesten megrendezendő „Diaszpóra-konferencia” előkészítésének jegyében a gyülekezeti beszámolókból és egyéni beszélgetésekből egy olyan panoráma-képet igyekezett összeállítani, melynek alapján novemberben majd könnyebb lesz döntéseket hozni.

Már most tárgyalásra került az a Bölskei püspök úr által megfogalmazott javaslat, hogy a hazai egyházak a nagyobb ünnepek tájékán küldjenek gyülekezeteinkbe legátusokat és vendéglelkészeket. Küldötteink véleménye egybehangzó volt e kérdésben: gyülekezeteink inkább vágynak egy állandó lelkészi jelenlétre, mintsem egy-egy „ünnepi legátusra” vagy „beugró lelkészre”. Persze ezekre is szükség van, de ezek nem pótolják egy-egy gyülekezetnek éveket, esetenként évtizedek óta megoldatlan lelkész-hiányát.

A konferencia folyó kérdéseket is megoldott: sorainkba

felvettük Belgium és Norvégia magyar protestáns gyülekezeteit is, s ezzel már a nyugat-európai magyar protestánsok kb. 90%-a csatlakozott a 2000-ben alapított gyülekezeti szövetséghez. Beszéltünk a jövő évi presbiteri konferenciáról és az 50. születésnapját ünneplő Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferenciáról (EMEIK). s az ezeken való részvételre buzdítottuk gyülekezeti tagjainkat. 2009-ben a Szövetség közgyűlését Hannoverben tartjuk.

S mert Kappelben jártunk, természetesen felkerestük azt az emlékművet is, mely a kappeli csatában elesett svájci reformátornak, Zwinglinek állít emléket. Küldöttekként őszinte köszönetünket fejeztük ki a svájci magyar protestáns gyülekezetek szövetségének, személy szerint Deák Péternek a nagyszerű rendezésért.

Varga Pál

a Protestáns Szövetség társelnökének beszámolója nyomán

ZWINGLI, Ulrich /Huldreich/ (1484, Wildhaus – 1531, Kappel): svájci reformátor, eredetileg katolikus egyházmegyes pap, Zürich plébánosa. Bécs, Párizs és Basel egyetemén humanista szellemben tanult teológiát, ezt követően pedig Glarusban és Einsiedelnben végzett lelkipásztori szolgálatot. 1519-ben lett Zürich plébánosa, ahol már a kezdetektől reformatori elveket képviselt. 1522-ben megnősült, a következő évben pedig megfogalmazta hatvanhét tételből álló reformatori programját, amelyhez megnyerte a városi tanács támogatását is. 1525-ben megszüntette a misét és bevezette az úrvacsorát, amelyben kezdettől tagadta Jézus valóságos jelenlétét. 1528-tól a svájci kantonok zöme csatlakozott Zwingli mozgalomához, aki ekkor már szoros kapcsolatban állt □ M. Bucer strassburgi lelkésszel, 1529-ben pedig néhány hitelvi kérdésben megegyezés született közöttük és □ M. Luther valamint □ Ph. Melancthon között is. Mozgalma terjedésének

1531-ben a katolikus kantonok ellenállása vetett véget; Zwingli az ekkor kirobbanó fegyveres összecsapás részeseként a kappeli csatában vesztette életét (1531. október 11.), munkáját pedig az örökébe lépő □ H. Bullinger folytatta tovább. Tanításának lényegét kifejtő dogmatikai írásai szerint Zwingli a hitet a Szentlélek belső adományának tekintette, amelynek birtoklását és megőrzését olyan külső eszközök, mint a Szentírás vagy az úrvacsora, csak kívülről támogathatnak. Zwingli szerint a Szentlélek kiválasztottai alkotják a láthatatlan egyházat, amelynek a látható, gyülekezeti működő közösség csak külső jele, de nem a lényege. Az eukarisztia, az úrvacsora maga is egy a jelek sorában, nem pedig Jézus valóságát megjelenítő misztérium. Krisztológiájának sajátossága az a nézete volt, amely szerint az Ige a megtestesülés idején sem veszíti el Jézus testén kívüli valóságát, hanem azon kívül is folyamatosan jelen van a teljes mindenség-

ben. Zwingli szigorú predestinációt hirdetett; teljes egészében tagadta az emberi akarat szabadságát, azt állítva, hogy az ember bűneit is Isten maga akarja. Az isteni üdv kiválasztás tanításában azonos magával a gondviseléssel, az eredendő bűn viszont személyes vétkeként nem része az egyén üdv-életének. Egyházában Zwingli puritán, civil egyházat kívánt teremteni, amely elválaszthatatlan az állami, a társadalmi közösségtől, feladatai pedig a morális és szociális gondoskodásra is kiterjednek. Halálát követően Zwingli nézetei beolvadtak a reformáció genfi ágának □ Kálvin és Bullinger által kidolgozott, továbbépített rendszerébe.

Fő művei: *Commentarius de vera et falsa religione*, Zürich: 1525.; *De providentia Dei*, Zürich: 1530.; *Fidei ratio*, Zürich: 1530.; *Opera* 1-4., Zürich: 1545.; Magyarul: *Commentarius*, avagy az igaz és a hamis vallás magyarázata, Budapest: 1999. Irodalom: Zsirka I.: *Zwingli Ulrik élete és munkássága*, Debrecen: 1992.; RGG. VI.; LThK. X.; CathEnc.; Görföl - Kránitz. (HP)

Stockholmban ülésezett a Szent György Lovagrend

Ritka esemény színhelye volt 2008. szeptember 27-én a stockholmi Francia Református Templom: itt tartotta ugyanis évi nagygyűlésének nyitó-istentiszteletét a Szent György Lovagrend Európai Nagypriorátusa. Molnár-Veress Pál a Svédországi Magyar Protestáns Egyház nevében, annak lelkészeként, a Szent György Lovagrend jelszavával köszöntötte lovag báró Kőrös Cseke Lászlót, a Rend kancellárját, a Magisztrátus jelenlevő tagjait: lovag dr. Gotthard Csilla alkormányzót, lovag dr. Lénárd Sándor nyugat-európai nagypriort és lovag Kelemen László ausztriai nagypriort és kincstárnokot, továbbá a Rend jelenlevő tagjait, s ezen belül a Skandináviai Nagypriorátus képviselőit: lovag Mihály Ferenc nagypriort, lovag dr. Sebestyén Gábor priort, lovag Balogh Gyula, lovag Bokor Domokos és lovag Feldőtő Sándor svédországi rendtársakat, valamint lovag Bán István észtországi rendtársat. A latin, magyar és német nyelven elmondott köszöntések után a Mokos Imre karnagy vezette stockholmi magyar kórus előadásában felcsendült a Laudate omnes gentes, laudate Dominum, azaz Dicsérjétek minden népek, dicsérjétek az Urat kezdetű kórusmű, majd Molnár-Veress Pál lelkész lelkészleckióként felolvasta az irgalmas samaritánus történetét (Lk 10: 25–37), azt követően pedig a Mt 23: 8–12 alapján hirdette Isten ígését. Az alábbiakban az elhangzott prédikáció szerkesztett változatát adjuk közre.

A prédikáció alapigéje: Mt 23: 8–12

„De ti ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. Atyátoknak se szólítsatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, aki a mennyben van. Ne hívassátok magatokat tanítóknak se, mert egy a ti tanítótok: a Krisztus. Aki pedig a legnagyobb közöttetek, az legyen szolgátok! Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik.”

Molnár-Veress Pál lelképásztor köszönti a résztvevőket (Fotó: Tiglezán József)

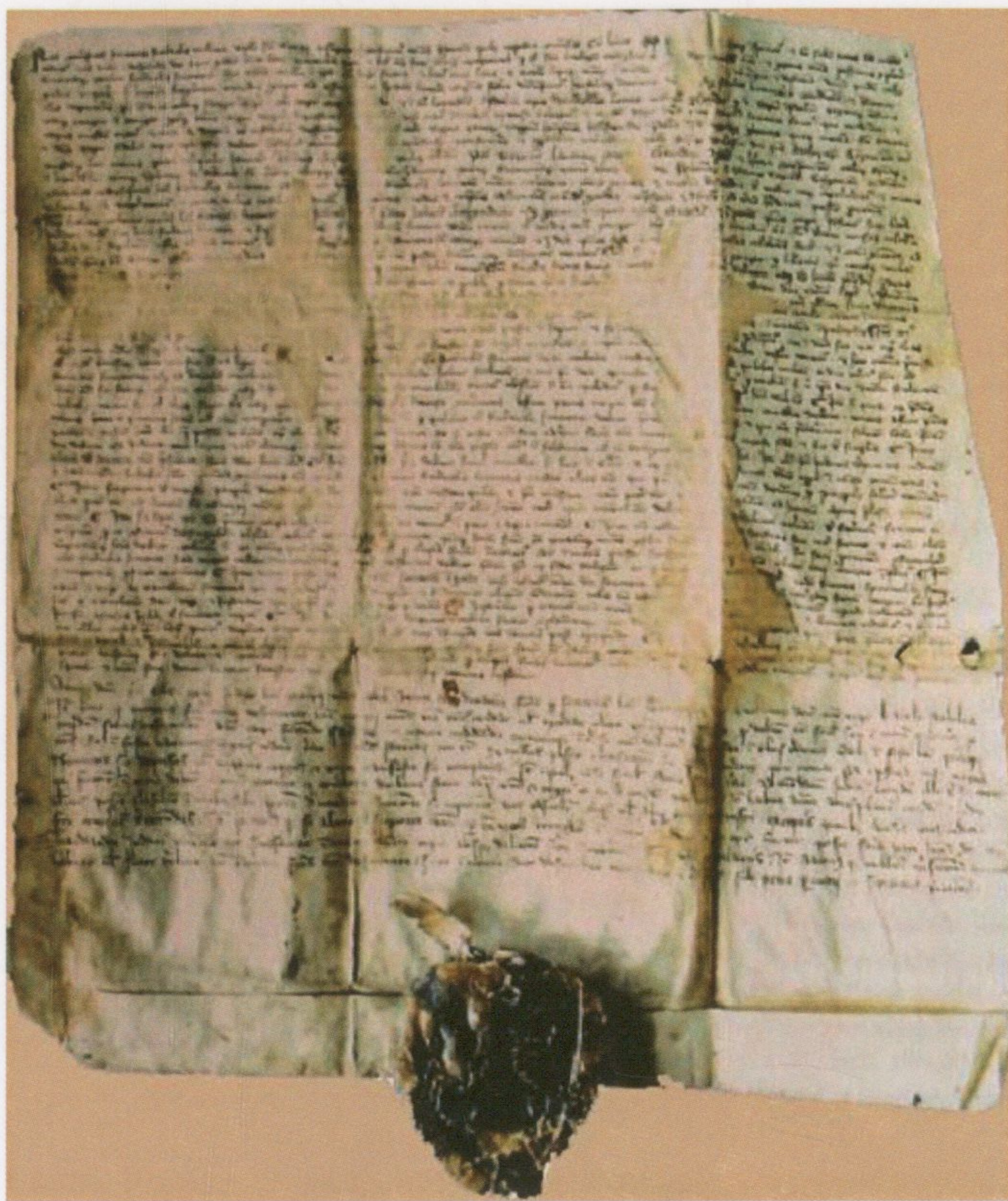

A Szent György Lovagrend nyugat-európai ill. skandináviai nagypriorátusának zászlóvivői a Rend nagygyűlésének nyitóistentiszteletén Stockholmban; jobbra lovag Feldőtő Sándor svédországi rendtárs (Tiglezán József felvétele)

Szeretett testvéreim, keresztény gyülekezet!

A történészek ma már egybehangzó megállapítása szerint a magyar alapítású Szent György Lovagrend a legkorábbi az európai világi lovagrendek között. Megkülönböztetésül az egyházi alapításúaktól, világi lovagrendnek azt nevezzük, amelyet uralkodók vagy fejedelmek alapítottak. A mi Szent György Lovagrendünknek azonban van egy sajátossága: a rendet nem közvetlenül a király, hanem 50 magyar nemes alapította.*

***50 magyar nemes:** - A nápolyi születésű Károly Róbert (uralkodott 1307-1342 között), az utolsó Árpád-házi király női ágon leszármazott dédunokája, Magyarországra jövetelétől kezdve elkeseredett harcot vívott, hogy személyét elfogadtassa, és ez nem sokat módosult akkor sem, amikor királlyá koronázták. A tényleges hatalmat a tartományurak tartották kezükben (Csák Máté, Kán László, az Amádé-fiak, a Kőszegiek, Borsa Kopasz és a többiek). 1311-ben meghalt Aba Amádé, és a király egységet kezdeményezett fiaival, de hiába. A király 1312. június 15-én a rozgonyi csatában verte le ellenfeleit, s az 1320-as években már az egész országra kiterjesztette hatalmát. Korábbi ellenfelei a harcban, vagy - Csák Máté 1321-ben természetes úton - meghaltak, utódaik behódoltak vagy elmenekültek. Két évtized alatt a magyar arisztokrácia kicserélődött, soraiban új nevek tűntek fel (Nekcsyek, Drugethek, Lackfiak, Szécsényiek, Báthoryak, Bebek, Kállayak, Garaiak, Kanizsaiak, Szécsiek stb.), akik már a király mellett álltak, s érdemeiket a trónért folytatott harcban szerezték, birtokaikat a királytól kapták. Az új arisztokrácia és a király szövetségét írásba foglaló rendszabályzatot 50 magyar lovag az esztergomi káptalannál működő hiteles helyen fogalmaztatta meg, és az elfogadó ünnepségre meghívták a királyt is, aki a meghívást kegyesen elfogadta. Történelmi tény tehát, hogy 1326. április 24-én, Szent György napján Károly Róbert magyar király Boleszló esztergomi érsek és a magyar püspöki kar jelenlétében hozta nyilvánosságra a rend statútumát Visegrádban. (Szerk. megjegyz.)

A Szent György Lovagrend alapító okirata

A nemesek voltak tehát azok, akik a rendszabályzatot megfogalmaztatták, elsősorban azért, hogy a király részéről korábban megnyilvánuló túlkapásoknak elejét vegyék, illetve azt ellensúlyozni tudják. Akkor, amikor az Árpád-ház már kihalt, akkor, amikor idegen királyok jöttek az ország élére, szükség volt hangsúlyozni, hogy itt ebben az országban elsősorban a magyar nemesek azok, akik ismerik e föld népét, ismerik annak vágyait, óhaját, ismerik történelmét, tudják erényeit, és ők azok, akik a leghitelesebben képviselni tudják mindazt, ami nemes, ami szép és jó ebben a nemzetben.

A lovagok világi és egyházi szolgálatokat egyaránt elláttak. Egyházi feladataik közé tartozott a kereszténység védelme, a szegények és elesettek oltalmazása és felkarolása. Világi feladataik között elsőrendű volt az, hogy a király és az udvartartás védelmét biztosítsák. Hadbavonulás idején, avagy a lovagi tornákon ők látták el a király kíséretét, de ők vigyáztak a visegrádi várban őrzött Szent Koronára is. Károly Róbert, miután a nemesekkel szemben elég erősnek érezte magát, szívesen elfelejtette volna a rendszabályzatba foglaltakat, de nem tehette. Annyit viszont elért, hogy már az ő idejében a rend elveszítette társadalmi súlyát, s lassan magától szinte feledésbe merült.

Aztán eltelt egy igen-igen hosszú idő: hat és fél évszázad, s erről az időszakról a történelembökönyvekben alig találunk valamit is a renddel kapcsolatban. A huszadik század közepén a mihozzánk is begyűrűzött istentelen és nemzetellenes rendszer a többi lovagrendhez hasonlóan a Szent György lovagrend emlékét is szerette volna végleg eltörölni: ha maradtak még tagjai, azokat üldözték, nevet-

ség tárgyává tették. Nevetség tárgyává tették a rangokat, a rendi díszöltözetet, az ornátust, a címet és a jelszót is. Más "urak" léptek a történelem színpadára.

Aztán eljött az 1989-es esztendő, utána eljött 1990, és a rendalapítás időpontjától számítva egészen pontosan 664 évre egész Közép-Kelet-Európán végigsöpört az a folyamat, melyet úgy hívunk, hogy a rendszerváltás avagy -változás folyamata. Ebben a folyamatban a dolgok kezdtek újból a helyükre kerülni, és így került újból a helyére a magyar alapítású Szent György Lovagrend is, mely immár a huszadik század végi törvényeknek megfelelően, 1990-ben, Visegrádon újból bejegyeztetett. A történelem vérzivataros évszázadaiban Visegrád vára, mint a múltat és a jövőt összekötő valóságos kapocs, mindvégig ott állott a Duna-kanyar fölé magasodva, jelképesen hirdelve, hogy a vár, a hajdan benne lakók szelleme, az ott történtek emléke minden rombolás és pusztítás ellenére, korok és rendszerek fölé magasodva túlélte minden kort, a mában újból virágozik, s a jövőnek üzen. Amint a vár, úgy az annak lovagtermében hajdan alapított Szent György Lovagrend is a jövőre 1000 éves Visegrádnak immár elidegeníthetetlen része. Múltat és jövőt köt össze ez a rend, hagyományaiban, célkitűzéseiben egyaránt.

Visegrád vára, háttérben a Duna-kanyarral

De milyen korban vállalkozik a rend, s benne ti, drága testvéreim, arra, hogy a hagyományokat őrizzék, s a célkitűzéseket megvalósítsátok? A rend 1990-ben újrafogalmazott, s a mai korhoz igazított alapszabályának preambuluma tökéletes tisztánlátásról és a tennivalók helyes felismeréséről tanúskodik. Ezt írja:

„Látván, hogy a világban a jó erkölcs fölötté igen romlásnak indult, továbbá hogy az egymás iránti szeretet, az irgalom, a megértés, az együttérzés, a becsület, a tisztesség, a bajtársias és a lovagias szellem kiveszni látszanak, s az ellenséges gonoszság készül erőt venni a szíveken, ezért azok, akik hisznek abban és vallják, hogy kellő jóakarattal minden gyűlölködés és viszály kizárható, s a kölcsönös szeretet a gyenge embert is erőssé teheti, és együttesen a változó veszélyekkel biztonságosan szembe lehet

szállni, elhatározták, hogy a dicső emlékü Károly Róbert királyunk által az Úr 1326. évében Európában elsőként létrehozott királyi alapítású lovagrendet, a Szent György nevét viselő rendet, amely mind a világi, mind az egyházi jog szerint hiba nélkül alapított, alapítása semmissé nem nyilvánított és törvényes fennállása meg nem szűnt, az Úr 1990. évében Visegrádon tevékenységének nyugvásából felvételik, és mindazon lovagok előtt, akik a keresztény-keresztyén értékrendet magukénak vallják, és az evangéliumi tanítás szerint magyar hazánk javára és az emberiség üdvére kívánják cselekedeteiket irányítani, a Rend szünetelő működése megnyitják.”

A preambulum szerint tehát egy olyan világban élünk, amelyben a jó erkölcs, a szeretet és az irgalom, de ugyanúgy a becsület és a tisztesség is egyre inkább hiánycikkek, s ahol a gonoszság egyre több teret nyer. Ha valaki ma nem érzékeli, hogy mindez igaz, s hogy ennek milyen kihatásai vannak az egész emberiségre, s ezen belül a magyar nemzetre, az egyszerűen érzéketlen. Ha valaki nem látja a minket fenyegető környezeti és társadalmi veszélyeket, politikai-katonai egymásnak feszüléseket, szörnyű demográfiai problémáinkat, az egyszerűen vak. S ha valaki nem ismeri fel, mily irdatlan mélységből kell kirángatni ezt a megcsonkított és lelkében megtaposott nemzetet, akkor az ne vállaljon semmiféle tisztséget! Ki se nyissa a száját, hanem csendben, feltűnés nélkül akassza vissza ornátusát a szegre, tegye vissza láncát s jelvényét a fiók mélyére.

Az új alapszabály megfogalmazói azt is tisztán látják, hogy hinni kell abban, és vallani kell, hogy kellő jóakarral minden gyűlölködés és viszály kizárható, s a kölcsönös szeretet a gyenge embert is erőssé teheti, és együttesen a változó veszélyekkel biztonságosabban szembe lehet szállni. Tökéletes helyzetértékelés, a bajok alapvető orvoslásának pontosan felismert módozatai!

Személy szerint meg vagyok győződve afelől, hogy számotokra nem a titulusok, az ornátus, a külsőségek a fontosak, hanem az, amit e rend tagjaiként, képességeitek és lehetőségeitek mértékében megcselekedhettek. Ti a magyar Szent György Lovagrend tagjai vagytok!

Sárkányölő Szent György lovas-szobra a kolozsvári Farkas-utcai református templom előtt (György-Horváth László felvétele)

A kolozsvári Farkas-utcai református templom előtt áll sárkányölő Szent György szobra. Az eredeti művet 1373-ban készítette a kolozsvári testvérpár, Márton és György, és Prágában a Hradcsin udvarán áll. A szobrot nézve bizonyára megfordul fejetekben a gondolat: ha névadó elődötöknek, Szent György lovagnak a sárkánnyal kellett megvívnia, ugye mennyivel könnyebb a ti dolgotok. Nektek nem kell sárkányokat öldökölnötök, lóháton, lándzsával! Vagy mégis? Én úgy érzem, hogy áttételesen igen, tehát mégis! Mégis azért, mert bizony sárkányokként foghatjuk fel a sokszor láthatatlan, sötét, homályban rejtőzködő, még csak pontosan meg sem nevezhető hatalmakat vagy erőket, melyek ha elnyelni nem is, de mindenestül uralni szeretnék e világot. Tehát adjuk ki a jelszót: Lovagok, lándzsát elő, harcra fel!?

Ó nem! Ma az Igét olvastuk. És miről olvastunk benne? Többek között az irgalmas samaritánus történetéről. S e történetből megértettük azt is, hogy nyomorúságba ma is kerülnek egyének, emberek kisebb-nagyobb csoportjai, sőt, nyomorúságba kerülhet egy nemzet is. Az irgalmas samaritánus történetében Jézus azt kívánja egyértelművé tenni, hogy a bajba jutott embernek igazából az a felebarátja, aki szavak vagy jótanács helyett kézzel foghatóan segít neki. Nekünk, potenciális felebarátoknak is azt üzeni: felebarátotokon akkor segíttek igazán, ha a jóról nem beszéltek, hanem cselekszitek azt! A sivatagban félig szomjan halt embert nem a Szahara fákkal való betelepítésének és öntözésének jövőbeni projektje érdekli, hanem az az egyetlen pohár víz, amit ha akkor és ott megkap, életben marad, ha pedig nem, meghal. A napjaink Jeruzsáleme és Jerikója, avagy Bagdadja és Moszulja, Tbiliszije és Szuhumija, Pekingje és Ürümsije közötti úton félholtra vert embereknek, de ugyanúgy a Trianonban keresztre feszített népünknek irgalmas samaritánusokra, igaz felebarátokra volna szüksége.

Lg. Bán István észtországi rendtárs, lg. Mihály Ferenc nagyprior, lg. dr. Sebestyén Gábor prior, lg. Balogh Gyula svédországi rendtárs (Fotó: Tiglezán József)

Nemcsak a mai Magyarország területén élő három és fél milliónyi, valódi szegénységben élő honfitársunknak van szüksége betevő falatra, de a dévai árváknak otthonra, csángóinknak magyar igékre, a Délvidéken bebörtönzött fiataljainknak szabadulásra, székelyeinknek önrendelkezésre, népünknek hiteles vezetőkre, egyházainknak megújulásra van szüksége! Nem csak beszélni kell ezekről, de mindezekért a megfelelő időben és az adott helyen elsősorban cselekedni kell! Ez nem zárja ki azt, hogy időről időre felölsétek a díszruhát, és összegyűjletek, hogy lássátok és halljátok egymást, kik vagytok azok, akik ezekből a tennivalókból részt vállaltok. Tudom, nem fogtok az utcán a Szent György Lovagrend címeres palástjában járkálni fel s alá, sokkal inkább egyszerű, hétköznapi emberekként fogjátok megcselekedni azt, mit meggyőződésem szerint rátok Isten bízott. De rögtön megkérdezhetitek: mi az, amit Isten rátok bízott? A felebarát iránti irgalmasságot, jócselekedeteket?

De ki az én felebarátom? – kérdi Jézustól az egyik farizeus. Válaszul mondja el Jézus az irgalmas samaritánus történetét. Sokan mentek el ott a véresre vert, nyomorúságba jutott ember mellett, és sokan rá se hederítettek. Nyilván magukra tekintettek, s nem akarták sem kezüket, sem ruhájukat a félholtra vert ember vérével összemocskolni. – Másoknak a feladata ez! Vannak erre a célra létrehozott szervezetek, amelyek megoldják majd a problémákat! – mondaná a mai világ embere.

De te ezt nem mondhatod, lovag! De mi ezt nem mondhatjuk, keresztények! Mert a bajba jutott embert látván nem az kell legyen az első kérdésünk, hogy vajon mit mond erre a törvény, mit ír elő a szabályzat, mi illendő vagy milyen haszon van belőle? A bajba jutott embernek az az igazi felebarátja, aki épp akkor és éppen ott megadja neki éppen azt, amire szüksége van. A bajt látván az irgalmas samaritánus azt cselekszi, amit szíve, lelke diktál. Mit diktál a ti szívetek és lelketek? Kizárólag ez határozza meg azt, hogy mit cselekedjete!

Súlyos figyelmeztetésként hangzottak el a mai alapigében felolvasott szavak. Jézus így szólt a sokasághoz és tanítványaihoz: „Az írástudók és farizeusok a Mózes székébe ültek. Tehát mindazt, amit mondanak, tegyék meg és tartsátok meg, de cselekedeteiket ne kövessék, mert beszélnek ugyan róla, de nem teszik. Súlyos és elhordozhatatlan terheket kötnek össze, és az emberek vállára rakják, de maguk az ujjukkal sem akarják azokat megmozdítani. Mindent csak azért tesznek, hogy feltűnjenek az embereknek: megszélesítik imaszíjaikat, és megnagyobbítják ruhájuk bojtjait; a lakomákon az asztalfőn és a zsinagógákban a főhelyeken szeretnek ülni; szeretik, ha köszöntik őket a tereken, és ha mesternek szólítják őket.” „De ti ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok.”

Gondoljatok csak bele, mit is jelent a Szent György Lovagrend jelmondata: „In veritae iustus sum huic fraternali societati!” – aminek kezdőbetűi a címeren is feltűnnek: I.V.I.S.H.F.S. azaz: „Valósággal igaz vagyok e testvéri társaság iránt! – Testvéri társaság vagytok!

Vannak más társaságok, más rendek, más szervezetek is a világon, s ezek is összejönnek itt-ott a világ különböző pontjain, látni és hallani egymást, megbeszélni dolgukat. Davosban, a svájci síparadicsomban is összejönnek évről évre a világ nagyjai, dönteni a világ sorsáról.

Nektek nem adatik meg a világ sorsáról dönteni. Nektek az adatott meg, hogy ott, ahol éltek, döntsetek, de főként cselekedjete, azokért, akik rátok bízottak! Összegyűltetek hát, beszélni erről is, egymást megerősíteni hitben, elhatározásban; összegyűltetek, megmutatni magatokat, hogy vagytok, s bármily korok bármily ármánykodása ellenére él a már-már feledésbe merült Szent György Lovagrend, de él az a nemzet is, melynek szolgálatára 1326-ban felesküdtetek az akkori nemesek. Ti szívből legyetek nemesek, és emelkedjete fel ahhoz az igazi Mennyei Atyához, aki ma is ezt mondja: „Ti ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok.”

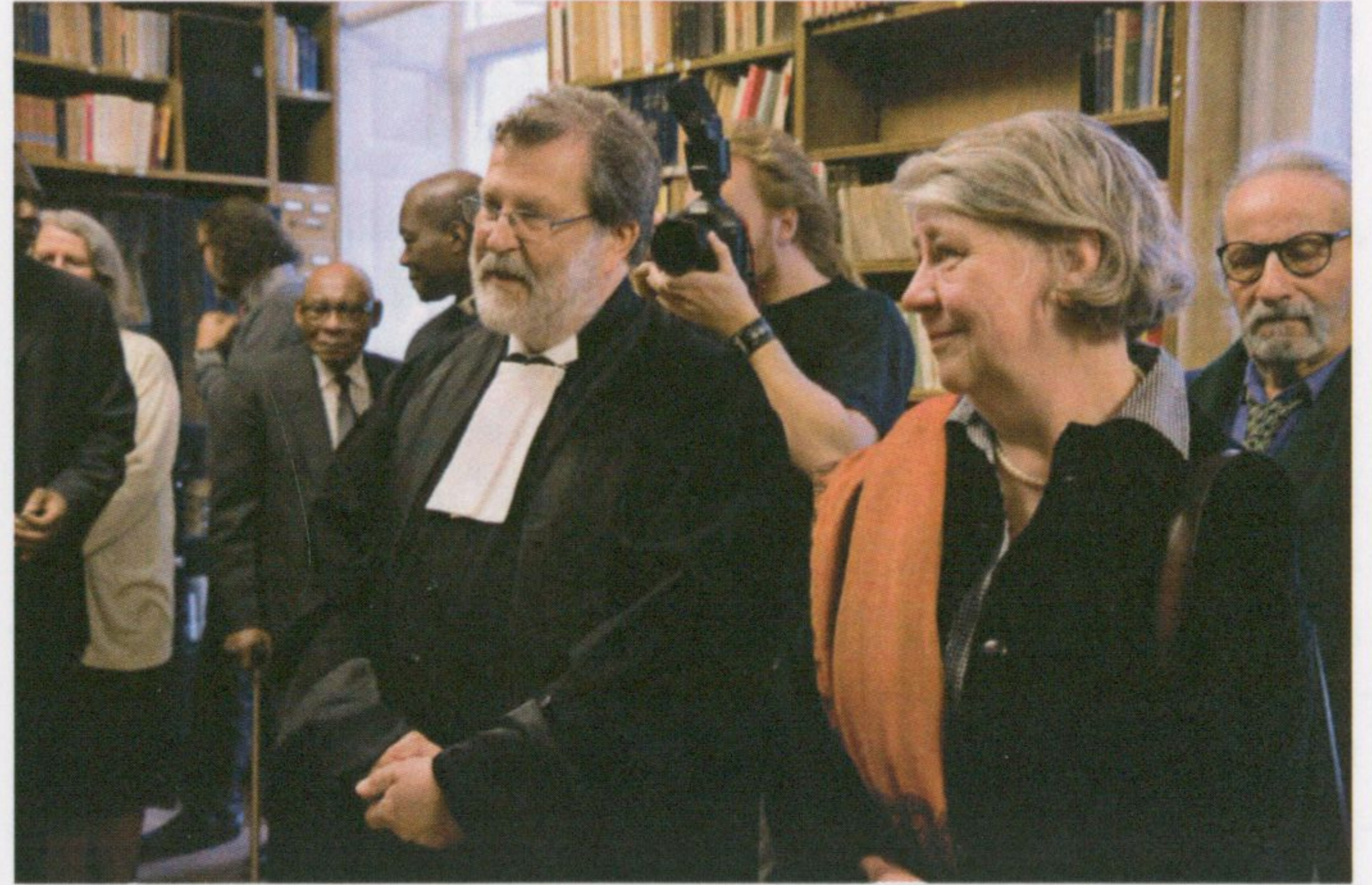
Szeretett testvéreim, keresztény gyülekezet!

A nyári szünidő után szinte észrevétlenül visszazökentek a mindennapokba. Minden egyes nap Istennek egy újabb kegyelmi ideje, mit ajándékol kaptok, s hogy azt miként használjátok fel, rajtatok múlik. Sáfarkodjatok jól a rendelkezésekre álló idővel, képességeitekkel, tehetségeitekkel és lehetőségeitekkel, amelyekkel Isten felruházott titeket! Legyetek méltók arra a tiszteletre, amely ma övez titeket! Szerezzete megbecsülést a rendnek! Szavaitokat egyedül tetteitek fogják hitelesíteni! Tegyete meg, mit Isten rátok bízott, itt és most! Ámen

Molnár-Veress Pál

Szent György-lovagok a nyitó-istentiszteleten (Tiglezán József felvétele)

Dr. Sebestyén Gábor (balra) a magyar protestánsok részéről köszönti Gilles de Saint Blanquat lelkészt (jobbra), a francia református gyülekezet új lelkipásztorát.

124 év telt el, míg hivatalosan elismerték őket

2008. október 5-én ünnepi istentisztelet keretében beiktatták Gilles de Saint Blanquat lelkészt, a stockholmi Francia Református Gyülekezet új lelkipásztorát. A szertartást a Franciaországból érkezett Yves Gounelle, a külföldön élő francia nyelvű evangélikus gyülekezetek közösségének (CEEEFE) elnöke, valamint Helen Friberg, a Svéd Missziós Egyház Mälar-völgyi elnöke közösen végezték. Az ünnepi ceremónián több stockholmi keresztény egyház és civil szervezet képviseltette magát; a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösséget dr. Sebestyén Gábor főgondnok, stockholmi felügyelőnk, továbbá dr. Sebestyén Mária, Mokos Magdolna, Mokos Imre karnagy és Varga Gabriella, a stockholmi Magyar Kórus alapító tagja képviselte. Rövid üdvözlő beszédében a főgondnok tolmácsolta egyházi közösségünk, az egyháztanács és Molnár-Veress Pál lelkész köszöntését, kifejezve reményét, hogy együttműködésünk zökkenőmentes, kapcsolatunk továbbra is baráti lesz.

A stockholmi francia reformátusok múltja 1617-ig vezethető vissza: ekkor (tehát 391 évvel ezelőtt) érkezett ide az első francia kálvinista, Jean Bédouire, aki a gyülekezet alapítója lett. Az 1685-ös franciaországi üldözések elől sok protestáns menekült ki Svédországba, ahol egy ideig megtűrtként éltek, majd 1724-től saját szertartásrendjük szerint kezdték istentiszteleteiket tartani. A gyülekezetnek azóta több mint 30 lelkésze volt. Az egyházat, ill. a stockholmi francia református gyülekezetet – az első francia kálvinista érkezésétől számítva 124 év múltán – svéd királyi rendelettel 1741-ben hivatalosították. Mai templomukat 1871-ben építették (tehát 137 évvel ezelőtt). A svédországi Francia Református Egyház ökumenikus kapcsolatban áll más svédországi keresztény közösségekkel, és van egy társgyülekezete Koppenhágában is. Az utóbbi évtizedekben főként diakóniai tevékenységet folytatott, s az ökumenikus kapcsolatok ápolására fordított hangsúlyt. A gyülekezetnek ma kb. 50 tagja van, s ezt egy 6 tagú vezetőség irányítja. 1905-től tagja a külföldön élő francia nyelvű evangélikus gyülekezetek közösségének, mely a Francia Protestáns Szövetséghez kötődik. A francia református gyülekezet tagjai többségükben francia nyelvű protestánsok, gyakran vegyesházasságban katolikus vagy ortodox hívekkel. A gyülekezet tagja Svédország Keresztény Tanácsának, együttműködik a Keresztények akciója a kínzások megszüntetéséért nemzetközi szövetséggel a FIACAT-tal (Fédération Internationale de l'Action des Chrétiens pour l'Abolition de la Torture), valamint a CIMADE-val, a Kiutasítottak Mozgalomközi Bizottságával, mely a külföldiek védelmére alakult francia (katolikus) emberjogi szervezet.

Dr. Sebestyén Gábor

Templombelső, középen a szószékkal

Székelyföld hírnökei

(Rétyi fúvósokkal északon)

Helsingörben a kikötő felé lejtő domboldalon kanyargó utat figyeltem, ugyanis kedves vendégekre vártam: a Rétyi Kovács András Fúvósegyesület Zenekarára. Aztán megpillantottam a kanyarból óvatosan kibúvó autóbust. Percek múlva már a Helsingör–Helsingborg közötti komp-hajó fedélzetéről gyönyörködhettünk Kronborg kastélyának karcsú tornyaiban és bástyaiban. Nem véletlenül álmodta Shakespeare ennek falai közé a dán királyfi, Hamlet sejtelmes alakját. Svéd földön kikötve, utunk a Skagerrak tengerszoros partján Göteborg felé folytatódott. Megérkezvén, a szálláshelyünkül szolgáló Formula-1 szálloda vezetője, a feketehalmi születésű Szilágyi Péter várt ránk. Péternek tavaly nyáron otthon, lánya esküvőjén tetszett meg a rétyiek magas színvonalú játéka, ezért még akkor meghívta őket Svédországba. A hollandok alapította Göteborgban a

Stockholmi villámlátogatáson, háttérben az Óvárossal

minden évben megrendezett város-ünnep kellős közepébe cseppentünk. Mindenki a központba igyekezett, ahol a Dél-Amerikából elszármazottak színes forgatagával kezdődött meg a városban lakó több mint 200 nemzetiség felvonulása. Népi öltözetben, sajátos zenéjük ritmusára lejtve az otthonról hozott táncokat, pillanatok alatt igazi karneváli hangulatot teremtettek, mely minket is magával ragadott. Másnap ragyogó napsütésben és jó hangulatban indultunk utunk következő állomása, Tångagärde felé, ahol a svédországi magyar protestáns egyház gyülekezeti otthona van. Sajátos svéd táj: nyírfaligetek, szigetekkel tűzdelt, kristálytiszta víztükrök, partján legelő, elszórtan álló és gazdasági épületek. Helyi szokás szerint a Himnusz hangjaira – melyet ezúttal a rétyi fúvósok játszottak – felvontuk a svéd és a magyar zászlót, majd rögtönzött hangverseny következett. A fiatalok a tavon kajakoztak és csónakáztak, és akadt, aki lubickolt is a hideg vízben. Este a tábortűz körül felcsendült a nóta. A következő nap Stockholmba látogattunk, ahol a székelyudvarhelyi származású Török Ernő volt az idegenvezetőnk. Az óváros sikátorokká

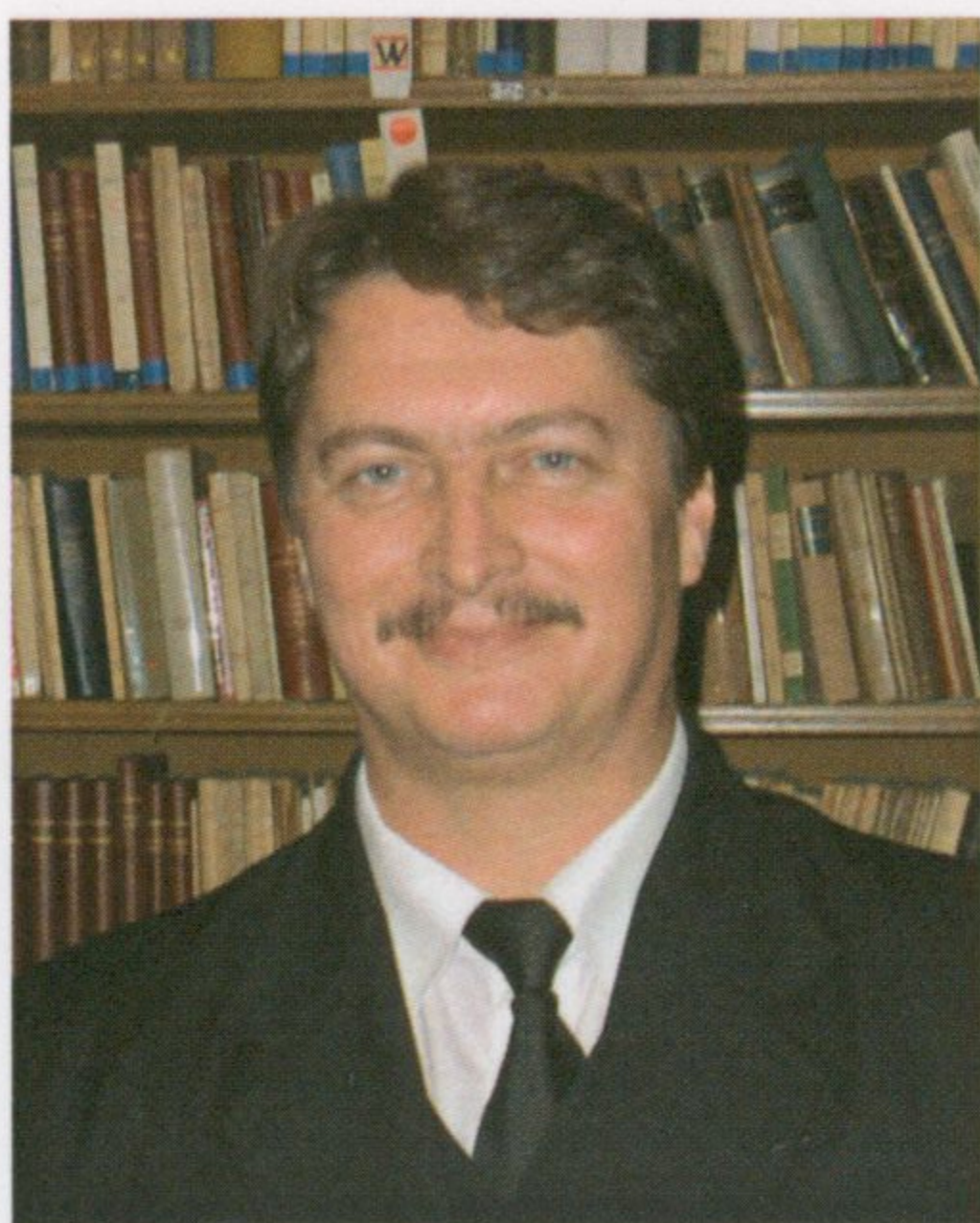
Rétyi fúvósok díszöltözetben a gyülekezeti otthon tornácán

szűkülő utcáiban, sokszáz éves épületek közt bolyongva belekóstolhattunk a svéd főváros középkori hangulatába. Stockholm Bromma nevű negyedében a Svédországi Magyarok Országos Szövetsége (SMOSZ) tulajdonában levő Magyar Házban szálltunk meg, mely több helyi egyesület otthona is. Itt Szentkirályi Csaga marosvásárhelyi származású orvosnő látta vendégül csapatunkat. Visszatérve Tångagärde-re, másnap, augusztus 20. alkalmából ünnepi hangversenyre került sor. Annak ellenére, hogy a nyári szünidőben az ország „kiürül”, a kézdivásárhelyi származású Csulak Kálmán és berecki felesége toborzásának köszönhetően az előadásra szép számban gyűltek össze a közeli Borásból és Jönköpöingből. Útban hazafelé egy villámlátogatás erejéig Koppenhága központjában nézelődött a rétyi fúvósok csapata. Itt búcsúztam tőlük, nagyszerű karnagyuktól és a község polgármesterétől. Jó volt velük lenni!

Bedő Zoltán

Zászlófelvonás zenekari kísérettel a gyülekezeti otthon udvarán

Az Úr vezet

„Az ÚR vezet majd szüntelen, kopár földön is jól tart téged. Csonthaját megerősíti, olyan leszel, mint a jól öntözött kert, mint a forrás, amelyből nem fogy ki a víz.”

Ézs. 58, 11

Palcsó Attila hetényi* református
lelkipásztor igehirdetése

(Elhangzott Stockholmban 2008. október 26-án)

Amikor a választott nép hazatért a babiloni fogságból, akkor a több évtizedes száműzetés után döbbenetes kép fogadta Kánaán területén: lerombolt és elpusztított falvak és városok, parlagon heverő földek sora, Ady szavaival „a dudva, a muhar, a gaz” volt mindenütt. Olyan lesújtó kép tárult a szemük elé, hogy alig tudták hinni, ez az a föld, mely egykor virágzó otthonuk volt. Nem a pompát és csillogást hiányolták Babilon után, hiszen abból épp elégük volt: az akkori kor legnagyobb birodalmának leggazdagabb városában, legfejlettebb társadalmának keretei közt éltek, viszonylagos anyagi jólétben, épp úgy, mint Egyiptomban, a fáraók korában. Kis túlzással azt is mondhatnánk, hogy Babilonban mindenük megvolt, és mégis, semmijük sem volt, hiszen Babilonban rabszolgaként, fogságban, leigázott népként éltek. Tudták, hogy ez a jólét számukra csak ideiglenes, hiszen a hatalom – mert munkaerejükre szüksége van – csupán megtűri őket; valójában a hatalom kénye-kedvének kitett életet élnek. Nyilván ezért is választották sokan a hazatérést, amikor erre lehetőségük nyílt, mert ezáltal saját birtokukba, családi örökségükbe kerülhettek vissza, és nem kellett többé zsellérként dolgozniuk idegen földön idegeneknek. Amikor azonban beléptek Kánaán földjére, mégis megdöbbenek.

Tudták, mit jelent az, amikor egy idegen hatalom elfoglal egy országot, leigáz egy népet. Gyakorlatilag elveszi mindenét, s a népet mint haszonállatot elhajtja. Azt viszont semmiképpen nem értették és nem tudták felfogni, hogy ha erővel már megszerzett is valamit az idegen hatalom, miért kell azt elpusztítani, ahelyett, hogy hasznát venné, élne benne, élvezné a megszerzett javakat!? Azt nem értették tehát, hogy az egykor tejjel-mézzel folyó földet, mely a korábbi nemzedékek munkája nyomán csaknem ezer esztendőn át fennállt és virágzott, miért nem lakják? Mert a fogságba hurcolás idején Izrael népe nem egy lepusztult országrészt hagyott hátra; az ősatyák korától kezdve, nemzedékről nemzedékre megtette mindazt, amit az adott időben tennie kellett és tennie lehetett, hogy az Ígéret földjét, az Istentől nekik adott országot megtartsa úgy, ahogyan azt az Úr adta Ábrahámnak. Városait építették, falaikat megerősítették, az öntözési rendszert karban tartották, az életet jelentő víz, a vizet adó kutak védelmét biztosították, a termőföldeket megművelték. Nemcsak életterük volt gondozott, de társadalmuk is, hiszen a mózesi törvények alapján megszervezték azt, kiépítették intézményeit, felvirágoztattak egy ezer évre kiható kultúrát. Nehéz még elképzelni is, hogy mindez néhány évtized alatt elpusztuljon. Amikor viszont egy idegen hatalom megszerez egy

országot és leigáz egy népet, akkor azt gyorsan kirabolja, mozdítható értékeit elhordja, felélhető javait mint sáskahad feléli, s amikor már nem maradt benne semmi használható, egyszerűen továbbáll. De mielőtt továbbállna, még egyszer végigpusztít mindent, ami a múlta, egy más nép múltjára emlékeztet.

A bibliai kép nemcsak a zsidókra vonatkozik, nemcsak az akkori viszonyokra érvényes, hanem ez minden korban hasonlóan zajlik. Így történt ez az első világháború után, a trianoni békediktátum nyomán előállt helyzetben is, amikor a vesztesnek kikiáltott Magyarországot darabokra szabdalták, és a leigázó hatalmaknak, a győzteseknek nem volt más céljuk, csak minél többet megkaparintani abból a gazdagságból, amit népünk évszázadok alatt megteremtett. A megmaradt területről is minden mozdíthatót elvittek, az országot sok rendben kifosztották, hihetetlen mértékű hadisarccal sújtották. Miután mindent elvittek, az idegen hatalmak még egy utolsó elégtételre vágynak: hogy a hajdani gazdagságot és megélhetést biztosító magyar termőföldet is megszerezzék. Legújabbban erre az uniós törvények nyitnak majd lehetőséget, 2011-ben. Akkor majd milliók tapasztalhatják meg a valóságban a népi bölcselkedést: „Akié a föld, azé az ország!” Dolgozni talán még megengedik rajta, mert ahhoz mi értünk, meg tudunk is dolgozni, de a tulajdon és az igazi nyereség már nem lesz a miénk! Még jó, ha megtűrnék bennünket zsellérként a saját földjeinken, mert a rosszabb az volna, ha újból el is üldöznének arról. Hiszen így volt ez a második világháborút követő időkben, amikor a kollektív bűnösséget kimondó úgynevezett benesi dekrétumok alapján tízezer számra hurcolták el a németeket és magyarokat otthonaikból, a Felvidékről. Aki nem reszlovakizált**, az elvesztette állampolgárságát és elveszítette mindenét. Aztán kitelepítették őket, vagy rabszolgaként kényszermunkára elhurcolták őket cseh vidékekre. Földjeiket, birtokaikat és házaikat szlovák telepéseknek adták. Aztán, amikor visszaszöktek, vagy visszatelepülhettek a jogfosztottság éveit után, akkor fogadhatta őket az a döbbenet, amit a bibliai leírás is elénk tár: kopár föld, kifosztott ország, lerombolt falvak, városok, tele idegennel, tele irigységgel, létbizonytalansággal. De mégis, abban, hogy hazajöhetnek, Isten különleges kegyelmét, gondviselését lehetett felfedezni.

Ebben a lelkiállapotban szól hozzájuk Ézsaiás prófétának ez az igehirdetése, amikor egy reményteljes jövőt mutat mégis számukra, a látható pusztítás ellenére: *Az ÚR vezet majd szüntelen, kopár földön is jól tart téged. Csonthaját megerősíti, olyan leszel, mint a jól öntözött kert, mint a forrás, amelyből nem fogy ki a víz.* Milyen látszólagos elmentmondás van ebben az Igében! Már hogyan lenne lehetséges, hogy a kopár földön valakinek jól menjen a sora? Hogyan lenne lehetséges, hogy az ember éhezés és nélkülözés idején is boldogságban és örömben éljen? Az Ige csak ennyit mond: ez mind valóság lehet, de ehhez szükséges, hogy az Úr vezessen. Ahhoz, hogy a kopár vidéken, a meghurcoltatás és a gyötrelmek idején is legyen az embernek kiegyensúlyozott, nemes, örömben és tartással teljes élete, ahhoz az Úr vezetése szükséges!

Egy kitelepítést megélt testvérünk mondta egyszer, hogy számára a meghurcoltatás idején milyen csodálatos erő forrása volt az

Hetény**: - szlovákul Chotín, község Felvidéken, Komáromtól 10 km-re északkeletre, a mátyusföldi síkságon; *reszlovakizáció**: - 1946. június 17-én a csehszlovák kormány reszlovakizációs rendelettel megadta a lehetőséget Dél-Szlovákia „elmagyarosított tömegeinek”, hogy „visszatérjenek eredeti nemzetükhöz”. (A rendelet értelmében az eredetileg szlovák, de időközben elmagyarosodott egyének kérvényezhették, hogy újból a szlovák nemzethez tartozhassanak.) A kitelepítést elkerülendő, 327 ezren kérték szlovákká nyilvánításukat. (Szerk. megjegyz.)

Ige, melyből tudott reménységet meríteni. Könnyek között tett tanúbizonyságot arról, hogy szóról szóra megélte a bibliai Igék beteljesedését, és tudta, hogy nem végső állapot a fogság, a rabszolgaság idegen földön, hanem még meg fogja látni otthonát. Valóban így is lett, de amikor hazaértek, nem tudtak az állomásról sem eljönni, mert nem volt hely a házukban, mert már mások voltak odaköltöztetve. Micsoda sors! Mit kellett hittel, türelemmel és békeséggel megélniük, amíg újra rendeződött az életük! Nem egyedi eset ez, sok tízezer család és több mint százezer ember, akik között idősek, asszonyok, gyermekek voltak, hasonlóan élték ezt meg, de örülhetett, aki még visszajöhetett az ősi otthonba, hiszen még rosszabb lett azoknak, akik már nem jöhetek soha többet vissza.

Valójában ez egy olyan időszak volt a felvidéki magyarság életében, amikor teljesen kifosztva, lélekben meggyötörve kellett szembenézniük, hogy amit addig felépítettek, semmivé foszlik. De az Úr különleges kegyelme irányunkban, hogy ebből ugyanakkor a maradék megerősödése következett, és akik utódokként emlékezünk erre, azt mondhatjuk, hogy akik megélték a hazatérés lehetőségét, Isten áldásaként élték azt meg! Utána megteremtették a felvidéki magyarság önszerveződését, kultúráját, iskolarendszerét, melyből ma is él ez a nép. Számunkra is lelki megerősödés forrása kell hogy legyen ez, hiszen az Úr akkor sem hagyta el övéit, és ma sem hagy el bennünket! Ha meg is próbál, de nem fordul el tőlünk véglegesen, ebben hittel reménykedhetünk! Ha mi nem fordítunk neki hátat, akkor Ő biztos, hogy megkönyörül sorsunkon!

Október végén vagyunk, és ilyenkor az egész protestáns világ megemlékezik a reformációt elindító eseményekről is, amikor Luther Márton 1517. október 31-én kiszögezte a wittenbergi vártemplom kapujára 95 tételét. A korabeli társadalom szintén egy lelki értelemben vett pusztaságban kellett éljen, hiszen a Krisztusról szóló evangélium nem juthatott el mindenkire, és így az igazi jó hírtől, a bűnök bocsánatának, Isten szeretetének és kegyelmének felszabadító és megváltó örömeitől voltak elzárva sokan, lelki börtöneikben. Az egyházi hierarchia csupán a hatalmukat és anyagi helyzetüket biztosító kérdésekkel volt hajlandó foglalkozni, az ember ennek volt kiszolgáltatottja, és szó sem lehetett arról, hogy közelebb kerüljön az egyház szolgálatán keresztül Istenhez. Az Ige és annak tanulmányozása kizárólagosan csak egy kiváltságos réteg joga volt, s így a nép nem juthatott hozzá az igazi lelki táplálékhoz, az élő víz forrásához. Ebben a lelki és szellemi értelemben vett pusztaságban ismerte fel Luther a Rómaiakhoz írt levél tanulmányozása közben, hogy Isten a bűnök bocsánatát végtelen szeretetéből kifolyólag egyedül „kegyelemből, hit által” adja, Jézus Krisztusnak golgotai áldozatáért mindenkinek, aki elfogadja ezt az áldozatot. Ez, a bűnök eltörlése, nem bűnbocsátó cédulák függvénye, nem a cselekedetek megváltó ereje és nem is az egyházi hatalom kiváltsága, hanem Istentől jövő ajándék!

Luther Márton és a későbbi reformátorok is, Kálvin Jánossal együtt felismerték, hogy Isten Igéje az egyetlen és biztos fundamentum minden embernek, s vezetése alatt kell hogy megtapasztaljuk, hogy Isten elsősorban nem elítélni akar, hanem megbocsátani Fiának áldozatáért. Ez az Úr vezetése, mely akkor a reformatori gondolatokat irányította, s így ma is számunkra ez lehet a megújulásnak és az Istennel való kapcsolatunk újra-felfedezésének, a hozzá való igaz megtérésnek egyetlen lehetősége.

A Szentírás lapjain a zsidó nép meghurcoltatásának és hazatérésének története ezért is tanulságos számunkra, hogy meglássuk: szükséges nekünk, hogy Isten vezetése alatt éljünk, sőt, aki közülünk

nem fordul Istenhez, az valójában a jövőt, a felnövekvő nemzedékek jövőjét teszi kockára. Ha olyan nemzedék jön utánunk, amelyik nem jár az Úr útján, akkor nem számíthat Tőle segítségre sem. Még tart a kegyelmi idő és még lehet és talán még nem késő változtatni ezen: az Úrhoz való igazi megtérésre van szükségünk, hogy ti itt, ezen a földön, a választott vagy kapott otthonotokban, mi pedig a saját országunkban, akár kisebbségi sorsban is, de legyen áldásokban gazdag holnapunk.

Ezért különös felelőséggel tartozunk egymás iránt. A közülünk elesőket és hitben gyengéket fel kell karolnunk, és erősíteniük kell őket, hogy az Úr vezetését ne vessék meg! Milyen nehéz olyan gyermekeket és fiatalokat a hitre elvezetni, akiknek a szülei nem mutatnak ebben jó példát! Miért? Azért, mert talán már maguk sem akarják követni az Urat? Azt gondolják, hogy majd a saját erejükből boldogulnak és a gyermekeikből erős és gazdag nemzedék lesz? Erősen kétséges, mert ha most sincs hitük, amikor fiatalok, és inkább a könnyebbet keresik, az egyszerűbben elérhetőt, s a nehézségek leküzdésére erőt kérnének, akkor könnyen elúszhat mindaz, amit örökségként kaptak. Az Istentől elfordult élet valójában saját magát temeti el, mert magán kívül nem ismer senkit, s ebből az önzéséből következik a legnagyobb romlás: a széthúzás, a szeretetlenség, az ellenségeskedés, irigység és békétlenség. Aki viszont az Úr vezetésében él, és Krisztus által a bűnök bocsánatában, azt Ő még a megpróbáltatások súlya alatt sem hagyja el, hanem megtapasztalja, hogyan lehet erő forrása valaminek a hiánya, mert akkor többet és jobban figyel az Úrra. Így lehet az, hogy „csontjaidat megerősíti, olyan leszel, mint a jól öntözött kert, mint a forrás, amelyből nem fogy ki a víz, mondja Ézsaiás próféta. Ez egy olyan kép, amely magáról az Úrral való járásról, az Úr vezetésének áldásairól szól személyes, családi és közösségi életünkben. Adja Isten, hogy Szentlelkének erejével ez meg is valósulhasson! Ámen.

A magyar Ugaron

Elvadult tájon gázolok:
Ős, buja földön dudva, muhar.
Ezt a vad mezőt ismerem,
Ez a magyar Ugar.

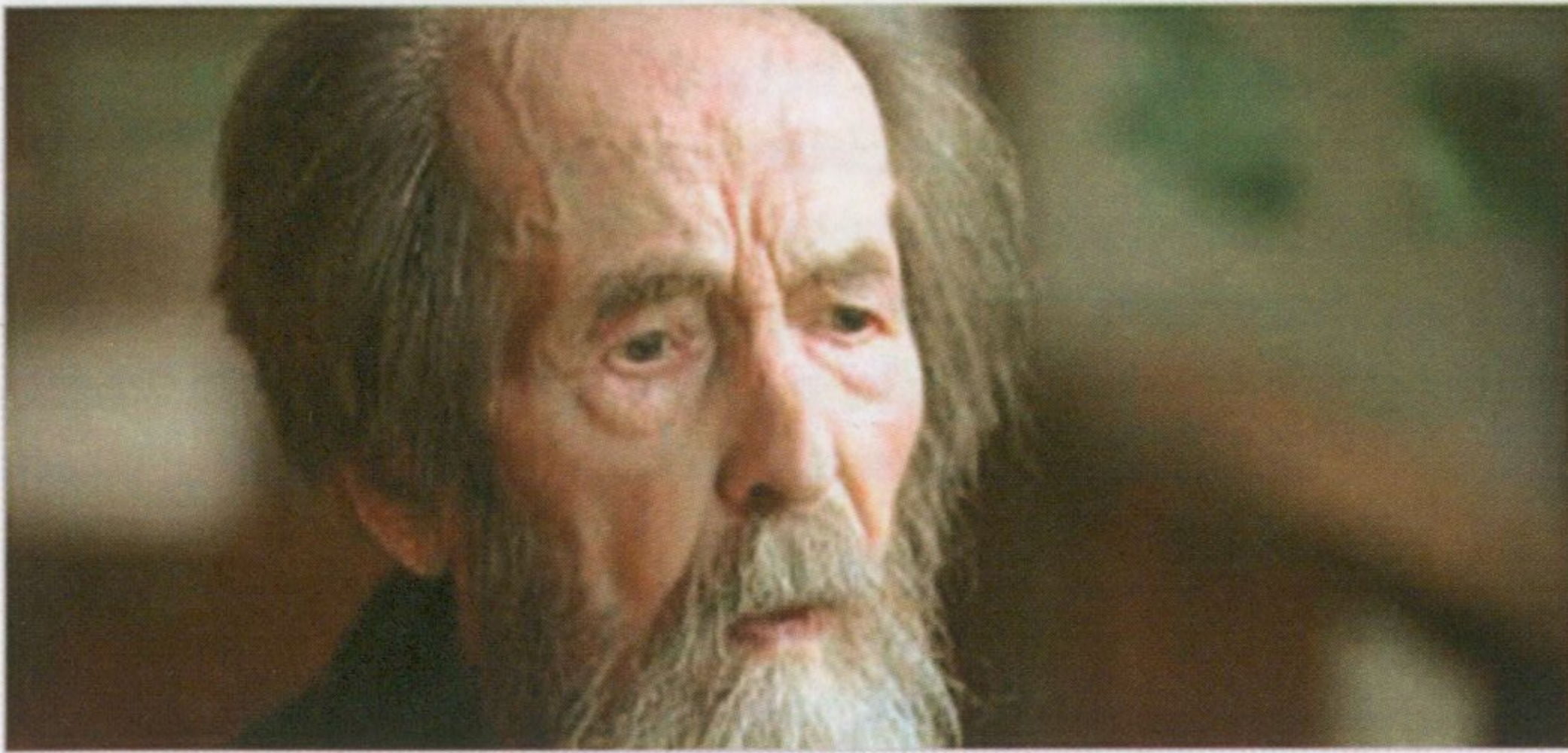
Lehajlok a szent humuszig:
E szűzi földön valami rág.
Hej, égig-nyúló giz-gazok,
Hát nincsen itt virág?

Vad indák gyűrűznek körül,
Míg a föld alvó lelkét lesem,
Régmúlt virágok illata
Bódít szerelmesen.

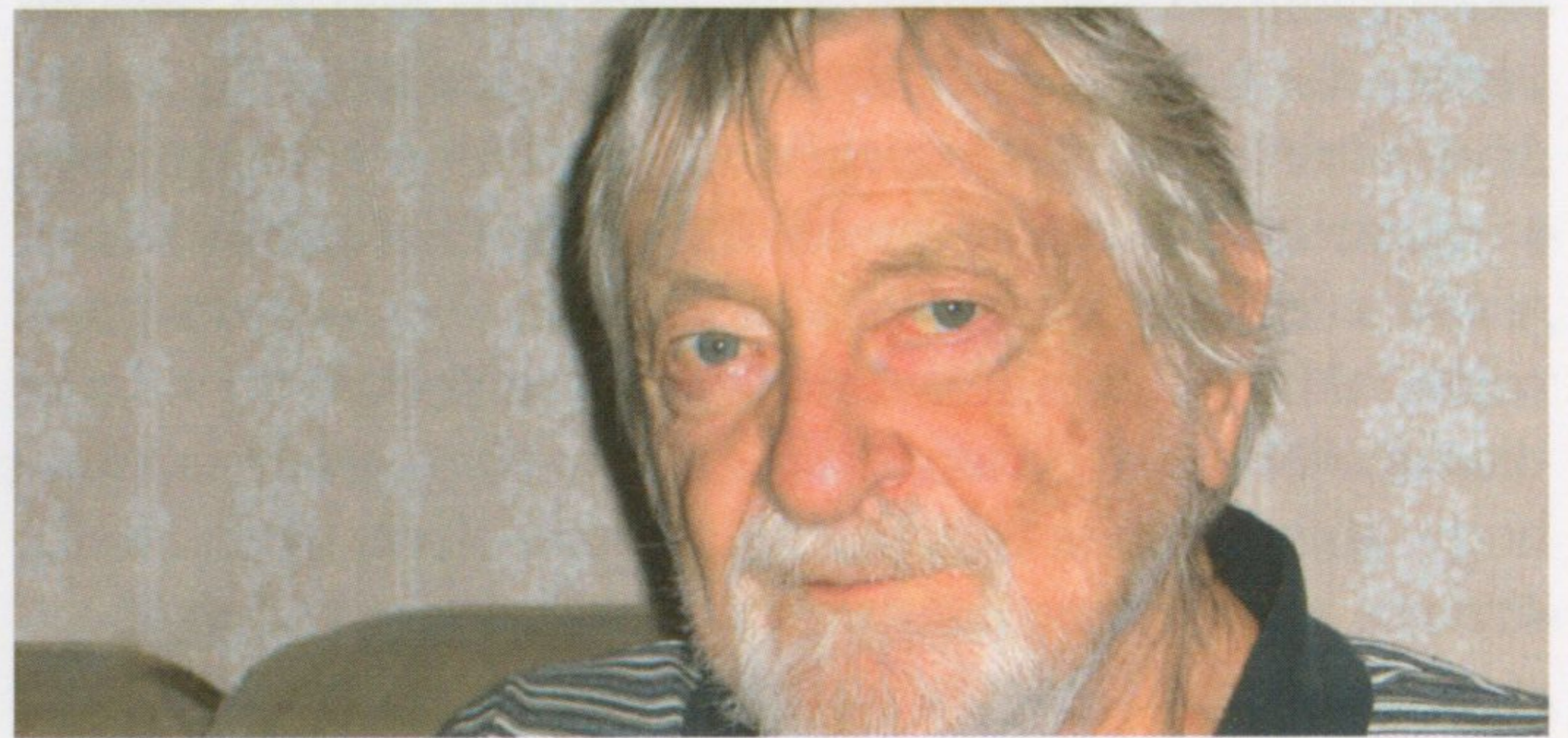
Csönd van. A dudva, a muhar,
A gaz lehúz, altat, befed
S egy kacagó szél suhan el
A nagy Ugar felett.

Szente Imre

SZOLZSENYICIN EMLÉKEZETE

Alekszandr Solzsenyicin

Szente Imre

Ez év nyarán közltek a távirati irodák, köztük a budapesti: „Életének kilencvenedik évében, 2008. augusztus 3-án vasárnap este Moszkvában elhunyt Alekszandr Solzsenyicin, világhírű orosz író.” Mivel a sors szeszélyéből ennek a nagy írónak és nagy embernek életműve és politikai tevékenysége belejátszott az én életembe is, indokoltnak érzem, hogy megemlékezést írjak róla, ami persze szinte megvalósíthatatlan feladat az anyag bősége miatt.

Már gyermek- s ifjúkorában meglepő céltudatosságról tesz tanúságot, amikor elhatározza, hogy író lesz. Míg első próbálkozásainak elutasításán bosszankodik, álmában sem gondolhat arra, milyen témákat szolgáltat majd neki az élet, mit kell megírnia vállalt kötelességül, hogy leleplezze a sztálinizmus bűneit az Ember ellen, a rabszolgamunkával fönntartott cinikus, hazug rendszert, a szocializmusnak álcázott szemérmetlen terrort.

Megpróbáltatások során érett meg arra, hogy vállalhasa ezt a feladatot. A győzelem évében, 1945-ben kapja el a gépszíj, a német fronton tépik le kapitányi rangjelzéseit, mert „átlátott Sztálinon”, s lesújtó véleményének elég óvatlanul még leveleiben és naplójában is kifejezést adott. Kijárja a moszkvai hírhedt börtönök vállatőszobáinak kemény iskoláját, a cellákban azonban szemnyitogató nevelésre fogják idősebb „politikaiak”. Megkapja ítéletét: nyolc év kényszermunka. Aldhatja szerencsáját, hogy nem irodalomból, ahogy szeretne volna, hanem matézisből és fizikából szerzett diplomát a rosztovi egyetemen, ezért nem koplalással súlyosbított erdőirtásra vagy rohammunkás malterhordásra fogják, hanem hasonló képzettségű értelmiségiekkel együtt egy „saraskában” (zugmühelyben) foglalkoztatja az államvédelem mint ingyen munkaerőt: lehallgatókészülékeket gyártatnak velük. Nem éppen öntudatos politikai fogolyhoz illő munka, lelkifurdalással végzi – erről számol be *Az első kör* c. regényében (magyarul *A pokol tornáca* címen jelent meg). Önként hagyja ott védett helyét, s büntetése második felét Kazahsztánban gyűri le lágermunkában. Ez volt az a „homokszem”, amelynek nyomán a „kagyló” kitermelte az *Ivan Gyenyiszovics egy napja* c. gyöngyszemet, Solzsenyic

in „rendszerátváltó” kisregényét. Ugyanakkor a meggyötört test egy rosszindulatú daganatot termelt ki; csoda, hogy erre sem ment rá az élete. Meg volt győződve róla, hogy nem csak a műtét, hanem akaratereje tett csodát: „parancsoltam a ráknak és visszavonult”.

Kietlen pusztái, zord éghajlata ellenére szanatóriumnak bizonyult számára Kazahsztán, lakói őriztek még valamit szívjóóságukból, nem váltak „szovjetemberekké”. Alighanem csak nyert vele, hogy lágeréveit megtoldották pár éves száműzetéssel. Házikót vett, tanítónak állt a falusi iskolában, szabad idejében pedig írt, írt, írt. Megírta a *Rákkórház*-regényt, csiszolgatta a korábban írtakat – mindezt a közlés legkisebb reménye nélkül. S hogy mégsem kallódtak el, a csodák sorozatának köszönhető, amely ezt a rendkívüli életet végigkísérte.

1956 nyarán végre visszatérhetett Európába. A XX. kongresszus, a sztálinizmus bírálata, a Hruscsov-i politika nyomán özönlének Ázsiából, Szibériából a foglyok, megindul az ítéletek felülvizsgálása. Solzsenyicint is rehabilitálják, semmisnek nyilvánítják 1945-ös elítélését. Milyen egyszerű! Nincs bocsánatkérés, nincs kárpótlás. A pártállam mossza kezeit: „egyes bíróságok tévedése” volt az egész. Tanúkat kell felvonultatni minden kérvényezőnek, hogy ártatlanságukat bizonyítsák. Az ő egyik tanúja az a Natalja, aki a felesége volt valamikor. Letartóztatásakor hivatalosan is elváltak, hogy az asszony munka és kenyér nélkül ne maradjon mint a „nép ellenségének” hozzátartozója. Natalja férjhez ment, gyermekei is születtek. Most azonban főlébredt a régi szerelem, összeköltöztek a rjazanyi lakásban, sőt másodszor is összeházasodtak, miután Natalja férje a két gyermekkel együtt megegyezéssel kiköltözött. Így nyúlt bele, így dúlt állampolgárai magánéletében az önkény.

A magyar forradalom okozta döbbenet és átmeneti válság nem maradt hatás nélkül a szovjet belpolitikai viszonyok alakulására. Ami a külpolitikát illeti, Nyugat lagymatagsága meggyőzte a vezetőket, hogy onnan nem fenyeget veszély, s miután véres bosszút álltak a rebellis magyarokon, gyarmatbirodalmuk épsége felől is biztonságban lehetnek. Hogy

a magyar forradalom lángja saját területükre is átsaphatna, attól nem volt okuk tartani:

megfélemlített népük örült, hogy végre békén hagyják, nem hallgat az még a városi értelmiség polgárjogokat, cenzúraeltörlést követelő vékony rétegére sem. A sztálintalanítást azonban nem volna okos túlhajtani, zaklatni legjobb kádereiket holmi régi túlkapások emlegetésével. Csendes évek következtek hát, az egész társadalom jóváhagyásával, a regenerálódás éveit. Erre használta őket Szolzsenyicin is: szelíd nőuralom alatt (Natalja anyja és két nagynénje is velük lakott) szorgalmasan írt a cseresznyefa alatt, s egyre többet alkudott le óraszámából a városka gimnáziumában, hogy alkothasson. Írásaiból csak barátainak olvasott föl olykor, csodák sorozatának kellett történnie ahhoz, hogy életében megjelenjenek.

A hatvanas évek hozták meg a változást, újra csak Hruscsov kezdeményezésére, aki a megosztott hatalomra ráunva és külpolitikai „sikereitől” (látványos „asztalverés” az európai konferenciákon) elbizakodottan szabadulni akart a kezét megkötő sztálinistáktól. Hatékony eszköznek bizonyult ehhez az „Ivan Gyenyiszovics”, melyet barátai rábeszélésére írója mégiscsak átadott közlésre a Novij Mir (Új Világ) c. irodalmi folyóiratnak. (Tvardovszkij, a szerkesztő az ágyban kezdte olvasni, de az első pár oldal után felkelt, felöltözött és íróasztalához ült, hogy megtisztelje az orosz irodalom új klasszikusát. Ezután a kézirat kézzől-kézre járt a szerkesztőségben, melynek tagjai így üdvözölték egymást: „Mondd meg, mi a véleményed I. Gy-ról, és megmondom, ki vagy!”)

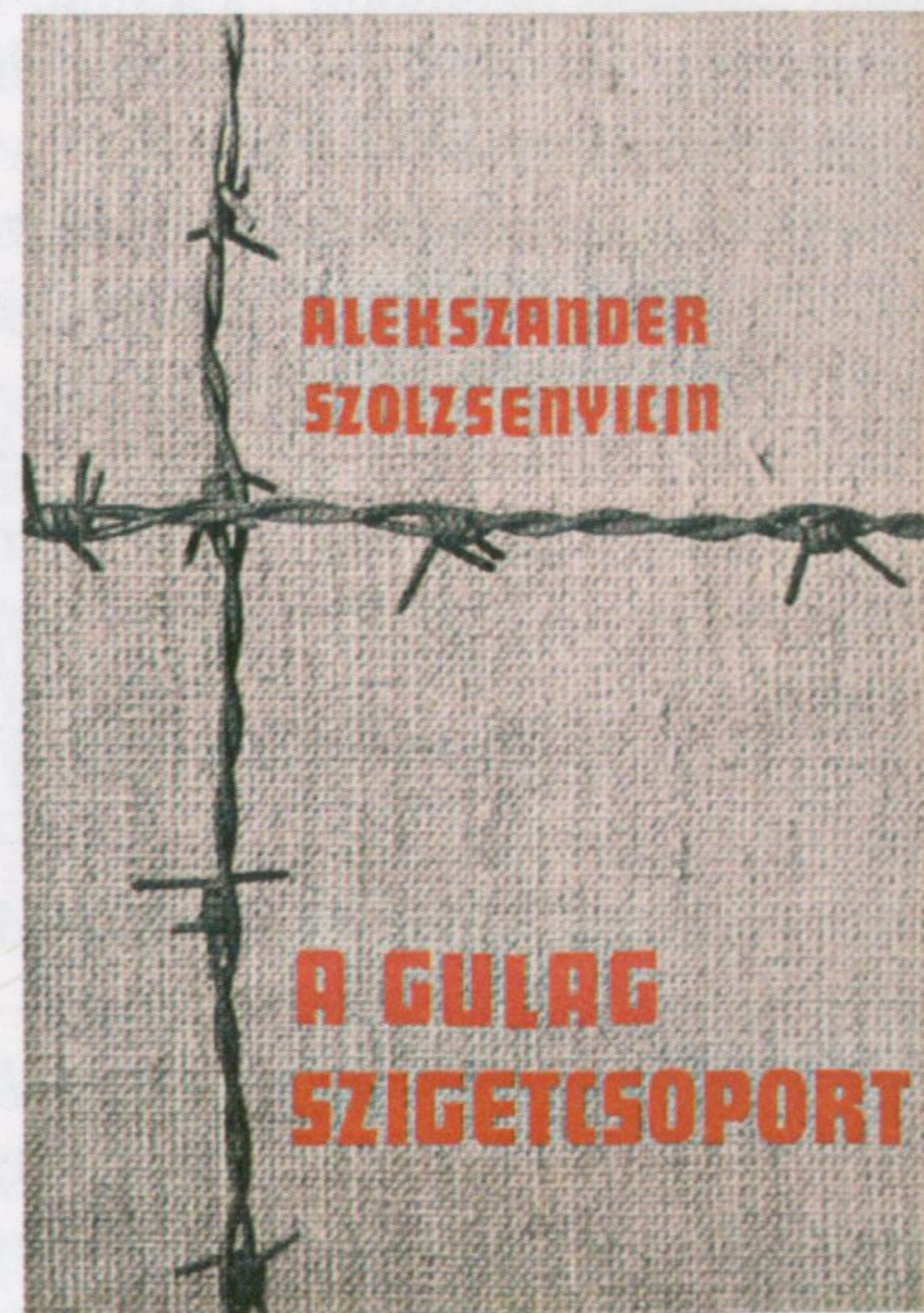
Olvasván a novellát maga Hruscsov is megkönnyezte az egyszerű népfí sorsát, akivel azonosította magát, egyben fölismerte, milyen csapda lesz ebből az ő ellenfeleinek. Ravaszul a vezetőségi gyűlés tagjaira bízta: döntsenek ők a novella közölhetőségéről, komolyan veszik-e a sztálintalanítást vagy csak szónokolnak róla. Egy egész esztendő telt el halogatással, míg végre 1962 novemberében a Novij Mir egy huszárcsínnyel százezer példányban piacra dobta a „harmadik atombombát” – ahogy egy barátja nevezte Szolzsenyicin művét. Egy évre rá közel milliós példányban, olcsó kiadásban olvashatta az ország népe. Nyugaton pedig valóban bombaként robbant, a hevenyészett, gyenge fordítások ellenére. Szenzáció volt a koncentrációs lágerek létének elismerése szovjet részről. Amilyen nagy volt a francia és olasz kommunisták első megdöbbenése, végül nekik sem ártott a tisztánlátás: megszabadultak a Szovjetunió kritikátlan imádatának kényszerétől, s míg ’56-ban elítélték a magyar felkelést, ’68-ban egészen másképp reagáltak Csehszlovákia megszállására.

A világviszzhangról semmit sem tudott Iván Gyenyiszovics írója, odahaza annál nagyobb ünneplésben volt része. Az orosz írók szövetsége sürgősen tagjai közé fogadta, a tagsággal járó előnyöket: moszkvai lakás, dácса, autó, stb. azonban Szolzsenyicin kereken visszautasította. „Muzsik”-életmódján sem változtatott, csak egy Moszkviccsal lett gazdagabb a svéd követségen átvett honorárium jóvoltából – ez volt az egyetlen díj, amit külföldön megjelent műveiért kapott, a többi eltűnt az „érdekképviselet” kezén.

Hruscsov számításai nem váltak be: Szolzsenyicin „atombombája” sem bizonyult elég erősnek a sztálinisták falának ledöntésére. Mennydörgő beszédeit még csak nem is közölték; tekintélyén nagy csorba esett a kubai kaland miatt is. A vén róka veszélyt szimatolt és teljes fordulattal felmondta a szövetséget a liberális értelmiséggel. Szokásos kirohanásait a sztálinisták helyett a „dekadens művészet” ellen fordította, s ezzel a címkével látott el minden kísérletet, ami eltért a szocreálra emlékeztető szabványtól. Sorsát azonban próteuszi átváltozásaival sem kerülhette el: két év múlva, ’64-ben leváltották, s a hosszú Brezsnyev korszakkal helyreállt a szovjetrendszer és a hidegháború szokott képe a világ tudatában.

Szolzenyicin keserű humorral kommentálja „együgyű Iván cárkodásának” végét, de riadalommal is: érzi, hogy művei hazai közlésének befellegzett. Az „Ivan Gyenyiszovics” példányai kezdenek eltűnni a közkönyvtárakból. Egyéb zaklatások napirenden voltak a KGB részéről: leveleinek elfogása, ellenőrzése, háza körül ólálkodó kémek, telefonbeszélgetések lehallgatása, stb. Ezeken is túltesz az *Első kör* kéziratának megkaparintása a KGB gengszter módszereivel: titkon követték a szerzőt, aki egy barátjához tartott, majd házkutatási paranccsal csaptak le a példányokra. Szolzsenyicin minden barátját figyelték; elfogták és külföldi tiltakozások ellenére lágerre ítélték Szinjavszkijt és Danielt (1966. február). Szolzsenyicin dühtől tajtékozó levélben követelte magától Brezsnyevtől kéziratának visszaadását. Ezt nem érte el ugyan, de a tiltakozások hangjából megérthették, mekkora presztizsvesztés volna a szovjet hatóságok számára, ha a külföld tudomást szerezne Szolzsenyicin üldöztetéséről. Az író viszont azt a következtetést vonhatta le, hogy számára a nyílt, bátor föllépés az egyetlen helyes út. Még ha nem ér is célt vele, védelem a nyilvánosság az alattomos ellenféllel szemben.

Vállalta tehát a harcot másik regénye, a *Rákkórház* kiadásáért is, melyet Lukács György az orosz „Varázshegynek” nevezett. Több kiadónak is elküldte a kéziratot, nem sajnált időt és fáradságot. Annyit elért, hogy az írószövetség egy „Rákkórház-vitát” rendezett, ami persze csak porhintés volt, arra jó, hogy húzzák az időt. Szolzsenyicin mégis elégtétellel láthatta, mennyien álltak ki műve közlése mellett, egy kritikusa Tolsztojhoz mérte őt, egy másik az orosz irodalom megújítójának nevezte, amire őt „belső szabadsága és szenvedélyes igazságra törekvése” képesíti. A gyűlés euforikus hangulatára jellemző egy női író felkiáltása:

A Gulag szigetcsoport első müncheni kiadása

„Milyen csodálatos ember! Tartsa meg őt az Isten jó egészségben!” A regény azonban a sok biztatás ellenére sem jelent meg. Csak egy részletet közölt belőle egy pozsonyi lap, a „prágai tavasz” légkörében.

Ugyanakkor Oroszország a sztálinisták előretörésének telét élte; egy generális egyszerűen megtiltotta tisztjeinek a Novij Mir olvasását.

A „kultmassz” programjába felvett író-olvasó találkozások alkalmat adtak Szolzsenyicinnek a népével való érintkezésre, most azonban ezt is befagyasztották, csak egyes renitenskedő vezetők és üzemek hívták meg, így egy katonai intézmény is. A párttitkár ugyan kihirdette, hogy a rendezvény Szolzsenyicin megbetegedése miatt elmarad, mégis telt ház fogadta az érkezőt. Egy bírói-jogászi egyesület hallgatósága előtt azzal kezdte előadását, hogy elítélve volt ugyan, de most áll először bírák előtt.

A szovjet írók IV. kongresszusára (1967 elején) a rjazanyi helyi szervezet nem őt delegálta, mégis „jelen volt”: hosszú levélben fordult a kongresszushoz, maga gépelte le, borítékolt 250 példányban s küldte el a delegátusok címére. A levélben a cenzúra elleni tiltakozásra hívja föl író társait, ecsetelve annak pusztító hatását az irodalomra és az írókra. Az készítette elő, tette lehetővé a sztálinizmust, hatszáz ártatlan író társ kiirtását, száműzését. Az írószövetség legyen érdekvédelmi szerv, védje meg tagjait a túlkapások ellen, eszközölje ki elkobzott kéziratok visszaadását. A delegátusok mostani magatartásától függ jövő sorsuk. – A levél nagy hatást váltott ki, támogató levelek, táviratok özöne érkezett az elnökséghez. Mikor erre agyonhallgatás volt a válasz, a felháborodott írók közös petíciót intéztek az elnökséghez, nyolcvan aláíró követelte Szolzsenyicin levelének tárgyalását. „A Szovjetunió ötvenéves fönnállását nem szabad a cenzúra további megerősödésével ünnepelni”. A kongresszuson azonban kizárólag a „megbízhatók” jutottak szóhoz, aki pedig megszegte az íratlan törvényt (a cenzúra sohasem volt fölveve az orosz alkotmányba!), azt hamarosan hidegre tették, minden hivatalától megfosztották.

Egy G. Vlagyimov nevű fiatal regényíró az elnökséghez intézett levelében nem rejt el keserűségét: „Szolzsenyicin az az író, akire ma legnagyobb szüksége van orosz hazámnak... Ő be fogja tölteni hivatását, de mi lesz velünk? Mindent hallottunk mi itt, Dürrenmatt és Hellman üdvözlését, Vietnam és Görögország sanyarú sorsát, de vajon gondoltunk-e azok sorsával, akik közvetlen közelünkben vannak? Sürgetem a kongresszust, tárgyalja Szolzsenyicin levelének pontjait, terjessze határozatait az ország kormánya elé.”

Persze ez is süket fülekre talált. Annál gyorsabban eljutott külföldre Szolzsenyicin deklarációja. Párizsi megjelenése döbrentette rá a világot a kulisszák mögött folyó ádáz harcra a sztálinisták és a liberálisok közt. Belföldön Szolzsenyicin számára ezúttal is védelemnek bizonyult a világ nyilvánossága: elmaradt a várható kizárás az írószövetségből, pláne a letartóztatás; a diktatúra vén őrei inkább Szolzsenyicin lekenyerezésével akarták élet venni a liberális mozgalomnak.

Megígérték a Rákkórház közlését, a koholt rágalmak (hogy Szolzsenyicin köztörvényes bűnös volt, német kém,

zsidó, gazdag földbirtokosok sarja, stb.) nyilvános cáfolatát. A nyájas felszín alatt azonban továbbra is folyt az aknamunka: lábra kelt a hír, hogy Szolzsenyicin disszidált Nyugatra, vagy az Arab Köztársaságba. Mikor pedig Szolzsenyicin új levélben követelte regénye azonnali közlését, tartott tőle ugyanis, hogy a közkezen forgó kéziratok valamelyike külföldre jutva kalózkidás szabad prédája lesz, azt követelték ellenszolgáltatásként, hogy előbb Szolzsenyicin tiltakozzék levelének külföldi szovjetellenes kihasználása ellen. Szolzsenyicin – elnyomva heves felháborodását – erre is ráállt, azzal a feltétellel, hogy az írószövetségnek küldött levelét nyomtatásban közlik a hazai olvasók számára. No de erre aztán igazán nem szánta volna rá magát a hatalom.

Ilyen időt és energiát emésztő hiú perpatvarok ismeretében nehéz elképzelni, hogy Szolzsenyicin dolgozni tudott, méghozzá oly hatalmas, annyi kutatást igénylő munkán, mint a *GULAG szigetvilág*, az Archipelag GULag. Pedig ennek első kötetét éppen a hatvanas évek végén hozta tető alá. Kutatás? Anyaggyűjtés? A Szovjetunió kényszermunkatáborairól, amik ugyebár nem léteznek? Hol az a könyvtár, amelyben forrásmunkát talál, adatokat gyűjthet? Egykori lágerfoglyokat megmeséltethet ugyan, már akik közel laknak, de ilyen ügyben utazgatni annak, akinek minden lépését figyelik? Olyan talány ez, ami megfejtethetetlen, s az is marad. Ráadásul egy másik nagy műbe is belevágta a fejszéjét: *1914 augusztusa* a címe, több részes történelmi áttekintés első darabja a 20. század elejének sorsdöntő eseményeiről Oroszországban.

Munkamániás, oly mértékben, hogy már felesége is megsokallja. Nem bírja, nem akarja követni férje aszkézisét. Válfélben vannak, Szolzsenyicin elköltözik „remetelakába”, ahová kíváncsi külföldi újságírók sem juthatnak el. A közvélemény azonban számon tartja. Ötvenedik születésnapjára (1968. december 11.) százával érkeznek bel- és külföldi gratulációk. Annál ridegebb az írószövetség hallgatása, nem is szólva a KGB újabb ötleteiről zaklatására, nyugtalanítására.

1969 novemberében kizárása is megtörténik, távollétében. Szolzsenyicin levélben válaszol kizáróinak:

„Szégyentelenül, lábbal tiporva saját szabályaitokat, kizártatok in absentia... Könnyebb volt vádakat koholni ellenem?... Igazításokat meg óráitokat, el vannak maradva a kortól... Immár nem azt a reménytelen, sötét kort éljük, amikor kizártatok Ahmatovát ugyanazzal a szolgálalkúséggel, sem azt a félős-fagyos napot, amelyen Paszternákot kiűztétek... Közel az óra, amikor szívesen kivakarnátok a neveteket mai napi határozatok alól... Súlyos beteg társadalmunk kritikus állapotában nincs semmi építő javaslatotok, csak gyűlöletetek s éberségetek... Lenin már 1917-ben ígéretet tett arra, hogy a tömegek mindenről értesülhetnek s mindent megvitathatnak, de a ti kifogástok még mindig az, hogy az ellenség meghallja... Mit is csinálnátok „ellenség” nélkül? Anélkül nem is léteznének: gyűlölet a ti meddő világotok, s gyűlöletetek semmiben sem marad el a fajgyűlölettől. Mit kezdetek majd osztályharcotokkal, ha a sarki jég egyszerre el találja önteni a világot? Vagy ha majd pár életben maradt kétlábú fog vánszorogni haldokolva a radioaktív földön?

Immár az egész emberiség legyen gondjaink tárgya, az embert pedig a gondolat, a szó emelte ki az állatvilágból, kell tehát, hogy ezek szabadok legyenek, különben visszasüllyedünk az állati sorba. Glasznosztj, becsületes, teljes nyíltság: ez a társadalom egészségének előfeltétele...”

E sorokat, melyek nem csak az egykori szovjet vezetőkhöz, hanem az egész emberiséghez szólnak, Szolzsenyicin testamentumának tekinthetjük, és akár pontot tehetünk megemlékezésünk után. Nagy elégtétel számára 1970-ben a Nobel-díj, de megpecsételi sorsát: négy évre rá számúzi

szovjet hazája, ugyanakkor szabaddá teszi. Idegen földön teremtve maga köré egy kis-Oroszországot, egy második Nataljával pedig, aki titkárnője is egyben, családot, megírja a GULAG 2. és 3. kötetét, befejezi nagy történelmi sorozatát s számos más, összesen mintegy 30 kötetre rúgó munkáját. Megéri a „glasznosztj” győzelmét, a szovjet rendszer kimúlását, élete utolsó évtizedeit hazájában tölti, s bár annak jelenére és jövőjére nézve fogyatkozó reménnyel és befolyással, orosz földben tér örök nyugalomra. Pál apostollal elmondhatja: ama nemes harcot megharcoltam...

EMLÉKEZZÜNK!

Alekszandr Szolzsenyicin halálával (2008. augusztus 3.) nemcsak egy „Gulag*-korszak”, de egy 90 éves nagy író élete is lezárult. Könyvei, mint például a *Rákosztály* vagy a *Pokol tornáca* azonnal világhírűvé tették. Nem mert Svédországba utazni, hogy átvegye az irodalmi Nobel-díjat (1970), mert félt, hogy nem térhet vissza hazájába.

Mikor Szolzsenyicin halálát meghallottam, nagy műve, a *Gulag-szigetcsoport* jutott eszembe, melyet Szent Imre fordított le oroszból magyarra. A négy részből álló írás két kötetben jelent meg a Nemzetőr kiadásában. Az I–II. rész 1975-ben, a III–IV. rész 1976-ban látott napvilágot. Szolzsenyicin kegyetlenül leleplezte Sztálin embertelen Szovjetunióját és intézményeit. Az idén 86 éves Szent Imre – nyugalmazott egyetemi tanár, író, nyelvész, fordító – a Gulag kiadásakor még a finnországi Jyväskylä egyetemén tanított, s amikor fordítása megjelent Münchenben, értésére adták, hogy jobban teszi, ha a Szovjetunióval mindig különleges viszonyban levő Finnországból tovább áll: – ezért él ma Stockholmban. Tollas Tibortól hallottam, hogy a Gulag magyar kiadásának híre eljutott Szolzsenyicinhez, visszafordítva fel is olvastak neki belőle, s az orosz író nagyrabecsüléssel szólt a fordításról és a fordítóról egyaránt.

Először 1962-ben jelent meg Szolzsenyicintől egy rövidebb írás a munkatáborokról *Ivan Gyenyiszovics egy napja* címmel. Ezt tekintik az első hírnöknek, mely a Gulagról tudósít. Mind Nyugaton, mind Keleten azonnal felkapták – még a Novij Mir című orosz folyóirat, majd a magyar Nagyvilág is közölte. Néhány évvel később egy magyar szerző, (Dr. lemhényi) Gábor Áron írta meg három kötetben Szibériai Trilógiáját: Az embertől

keletre; Szögletes szabadság; Évszázados emberek (München, 1967, 1968, 1971). Az író közel 15 évet töltött a különböző táborokban, majd később száműzetésben az orosz földön. Ezt a trilógiát viszont sem a magyar, sem a külföldi történészek és kutatók nem említik, sőt, a legjelesebb Gulag-szakértőnek tartott Anne Applebaum is hallgat a magyar szerző művéről. Több mint furcsa!

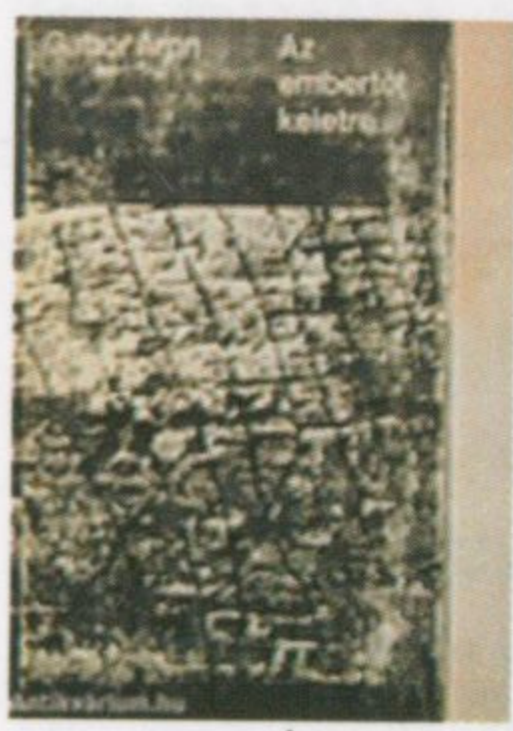
Gábor Áron trilógiája mellett – a teljesség igénye nélkül – érdemes megemlíteni néhány Gulagot megjárta és átélte ember beszámolóját: Rózsás János: *Keserű ifjúság – Éltető reménység* (München, 1986–1987); Bien György Zoltán: *Elveszett évek* (Gondos, 1998); Böröcz Sándor: *Kiáltás a mélyből* (Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 1993); Galgóczy Árpád: *A túlélés művészete* (Valo Art, 2007); Szak István: *Szenvedések országútján* (Hódmezővásárhely, 2006).

A „magyar Gulagról” először a Recskről szökött és Nyugatra kijutott Michnay Gyula ad hírt a *Mint Mohamed koporsója* című életrajzi írásában (Belvedere Meridionale, 2001), mely minden különösebb visszhang nélkül marad. Legbehatóbban Fehérvári István könyvei foglalkoznak a kommunista rendszer mérhetetlen terrorjával: *Börtönvilág Magyarországon* (1978) ill. *Szovjetvilág Magyarországon* (Nemzetőr, München, 1984). Fónay Jenő a *Kiáltás* című könyvével jelentkezik e témában (Jurta Színház, 1989). Sokkal később Sztáray Zoltán: *Csákánykő* című könyve ad hírt a magyar Gulag-ról, Recskről (Püski, 1997). Jobbágyi Gábor az *Ez itt a vértanúk vére* című könyvében számol be a borzalmakról (Kairosz, 1998). A Gulag-irodalom nemrég a történész Gereben Ágnes: *Beszélgetések a Gulagról* című könyvével bővült (Helikon, 2008).

A „magyar Gulag” kérdésköréhez tartozik a kitelepítettek, az embertelen körülmények közé került családok, személyek sorsa is, melyekről azonban még kevés az írásos megemlékezés. Ezekről majd egy más alkalommal teszünk említést.

Pap Iván

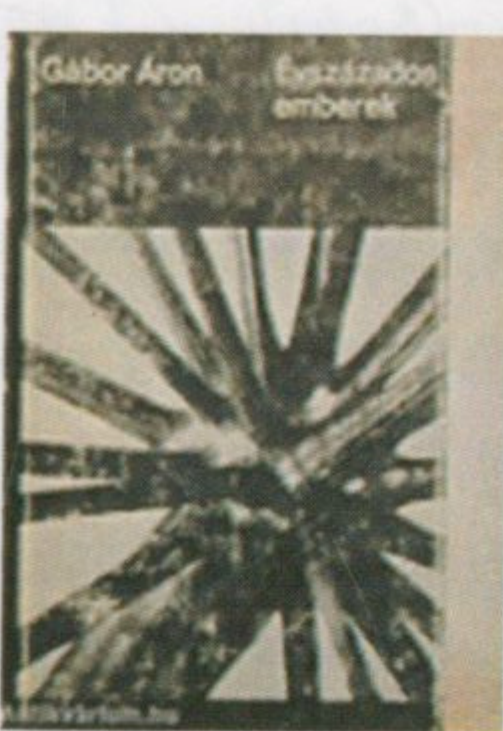
*GULAG: a Glavnoje Upravlenyje Ispravitelno-trudovih Lagerej-ből eredő orosz betűszó. Javítómunka-táborok Főigazgatósága.

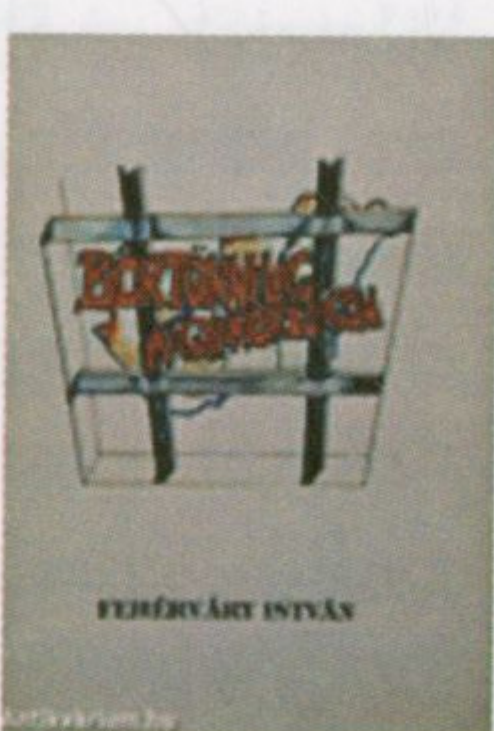
Gábor Áron
Az embertől keletre

Gábor Áron
Szögletes szabadság

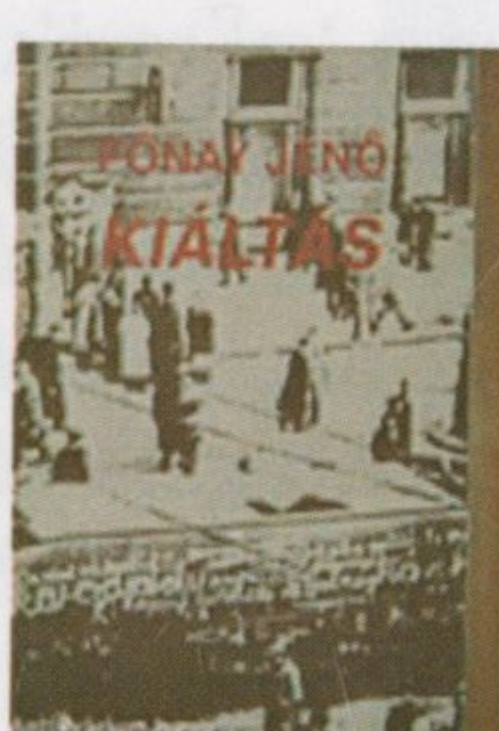
Gábor Áron
Évszázados emberek

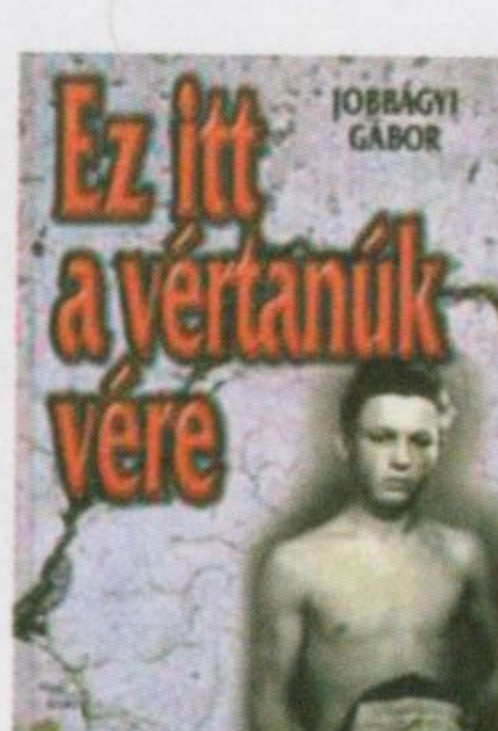
Fehérvári István
Börtönvilág
Magyarországon

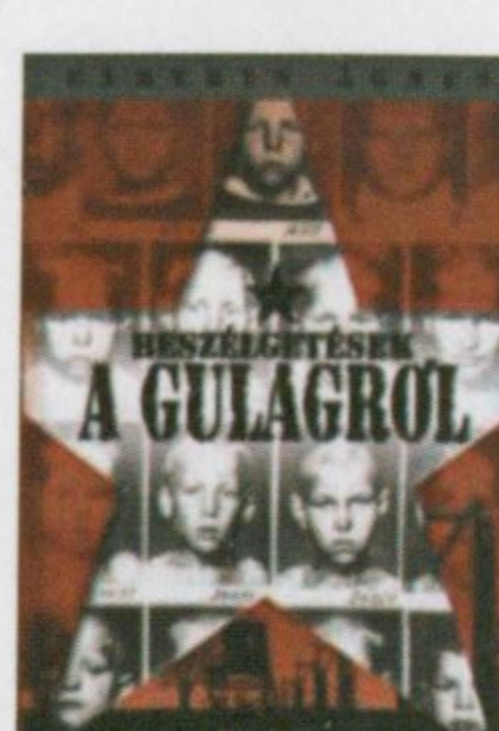
Fehérvári István
Szovjetvilág
Magyarországon

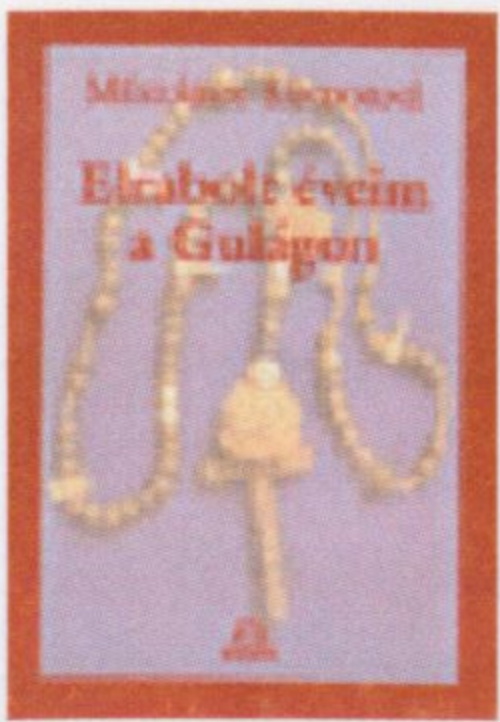
Fónay Jenő
Kiáltás

Jobbágyi Gábor
Ez itt a vértanúk vére

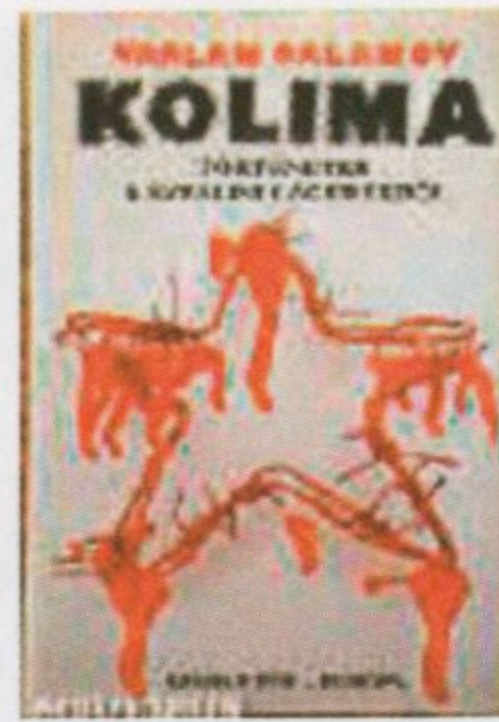
Gereben Ágnes
Beszélgetések a Gulagról

Mészáros Ágnes
Elrabolt éveim a Gulágon

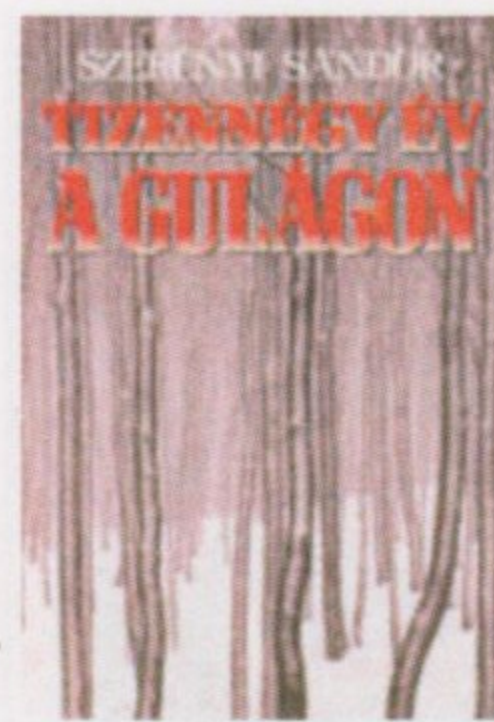
Anne Applebaum
A Gulag története I-II.

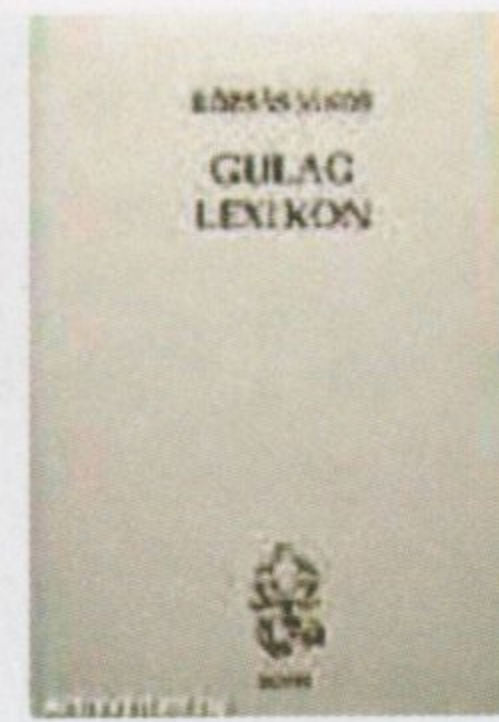
Varlam Salomov
Kolima

Szak István
Szenvedések országútján

Szerényi Sándor
Tizennégy év a Gulágon

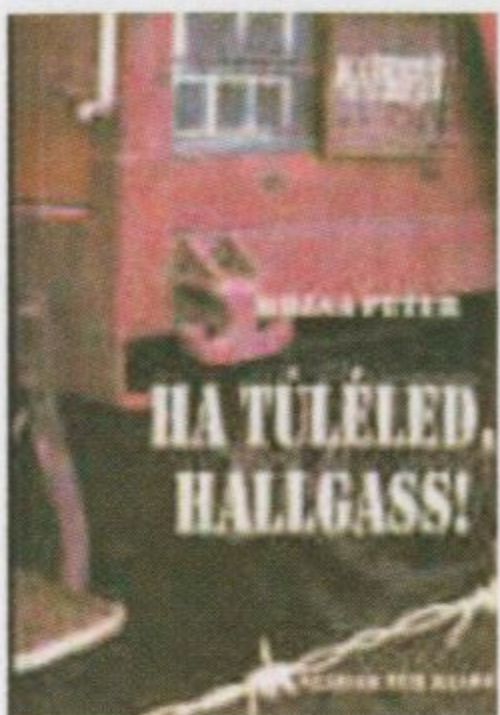
Rózsás János
Gulag Lexikon

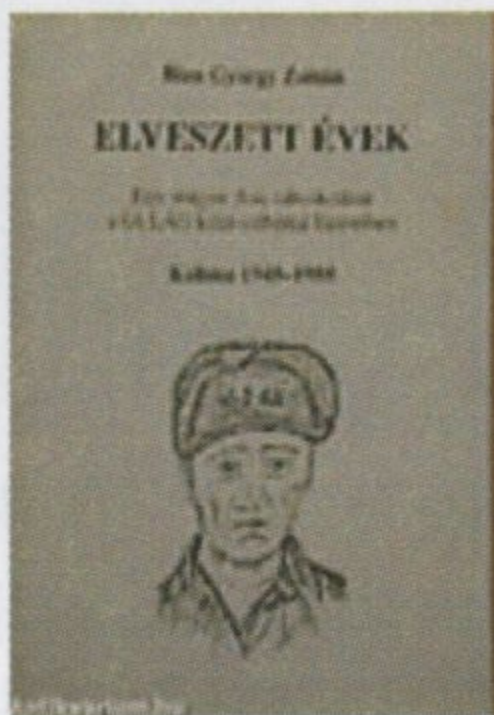
Kilyén Károly
Fennmaradni!

Sente Zoltán
Magyarok a Gulag szigeteken!

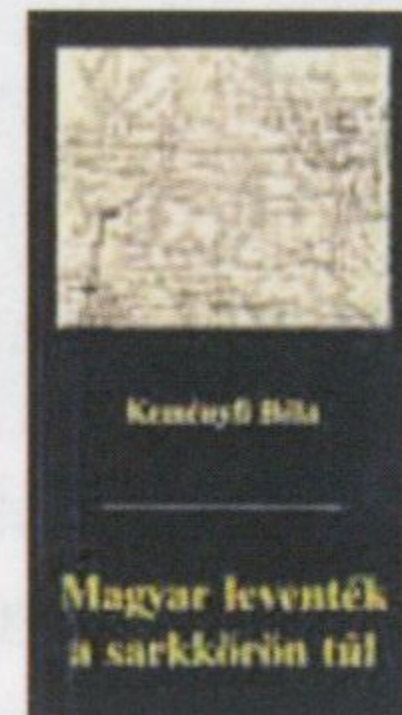
Rózsás Péter
Ha túléléd, hallgass

Bien György
Elveszett évek

Komáromi Attila
Életre ítélték

Keményfi Béla
Magyar leventék a sarkkörön túl

Léber-Somogyvári
Ahol én voltam, ott nem voltak hősök

Szekeres Imre Gyula
Nyolc év rabmunka a Szovjetunió vorkutai lágereiben

Lovas Márton
Magyar voltam a Gulag-on

Hegedűs János
Bajai leventék kálváriája

VÁDIRODALOM

„A kommunistáknál kártékonyabb és veszélyesebb embertípust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra- és szellemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunizmus nem ismeri a szégyent, az emberi méltóságot, és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így hív: lelkiismeret. A kommunista eltorzult lélek, egészséges szellemű európai ember nem lehet kommunista. Nincs olyan vastag bőrt igénylő hazugság, amit egy kommunista szemrebbenés nélkül ki ne mondana, ha azt a mozgalom érdeke vagy az elvtársak személyes boldogulása úgy kívánja.” (Alekszandr Szolzsenyicin)

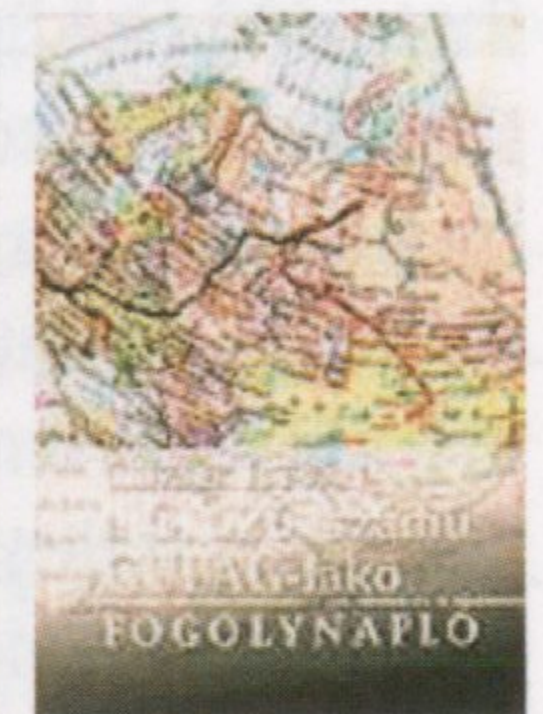
Hegedűs János
Látlak-e még hazám?

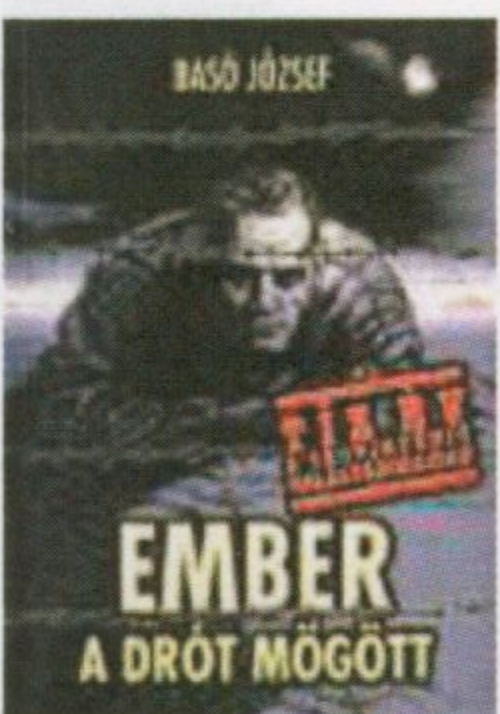
Hegedűs János
Poklok pokla

Csikós György
Sztrájk a pokolban

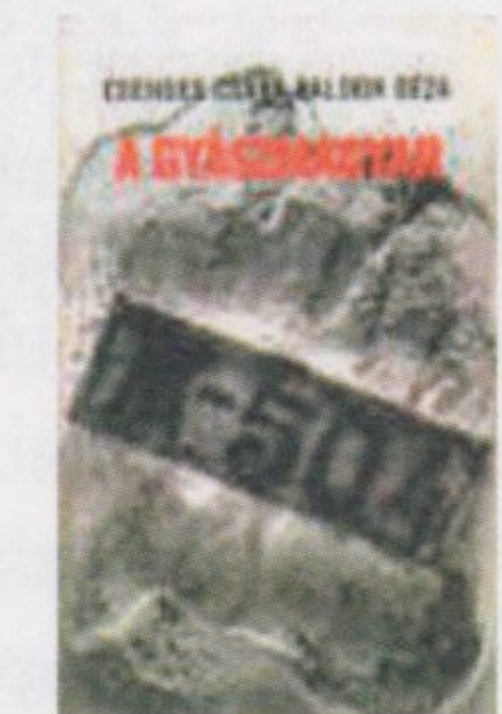
Csizsek István
A G 526 számú GULAG-lakó

Basó József
Ember a drót mögött

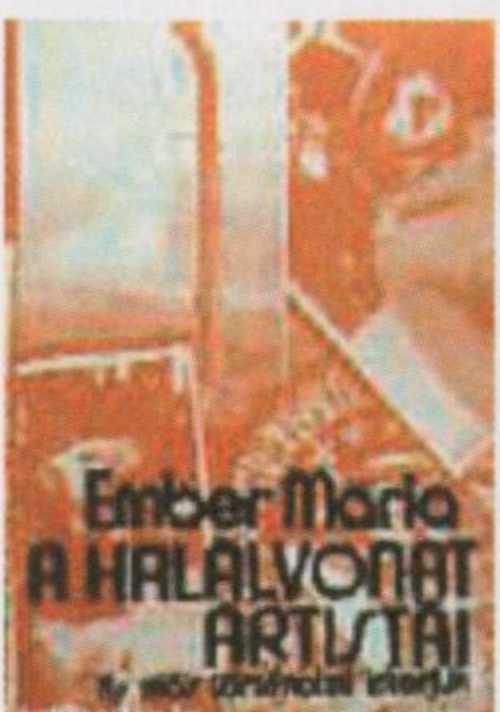
Bendász István
Öt év a szögesdrót mögött

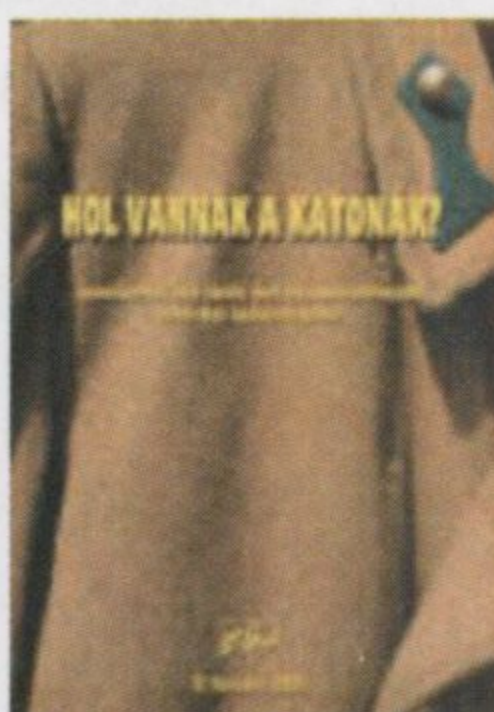
Csendes Csaba
Balogh Géza
A gyásmagyar

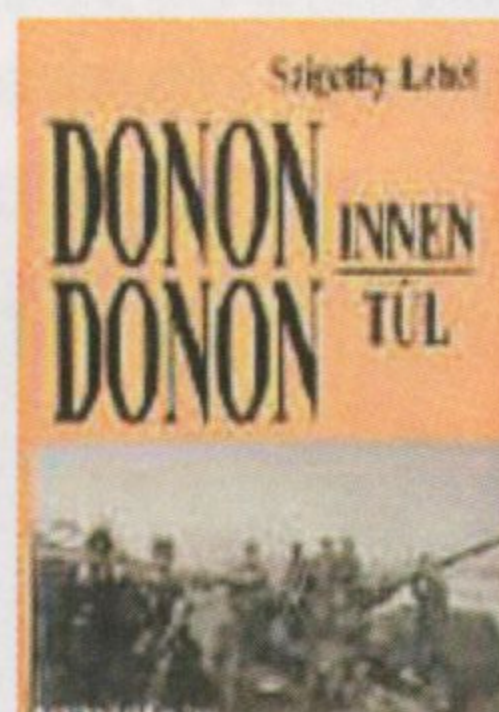
13 év a Kreml
kazamatáiban

Ember Mária
A halálvonat artistái

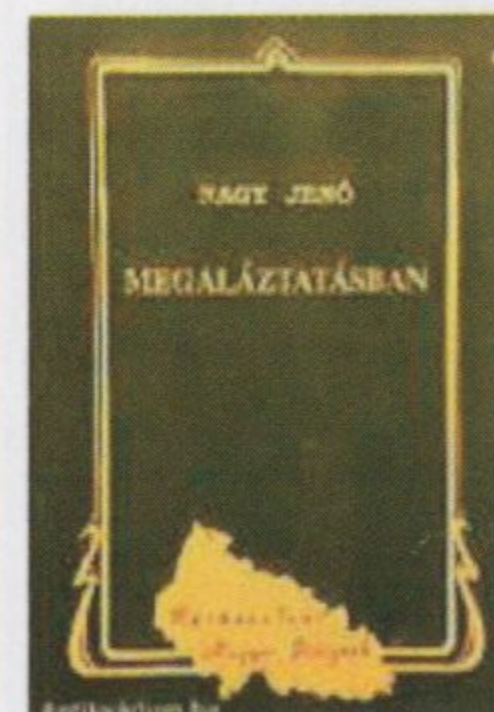
Tál Gizella - Raffai István
Hol vannak a katonák?

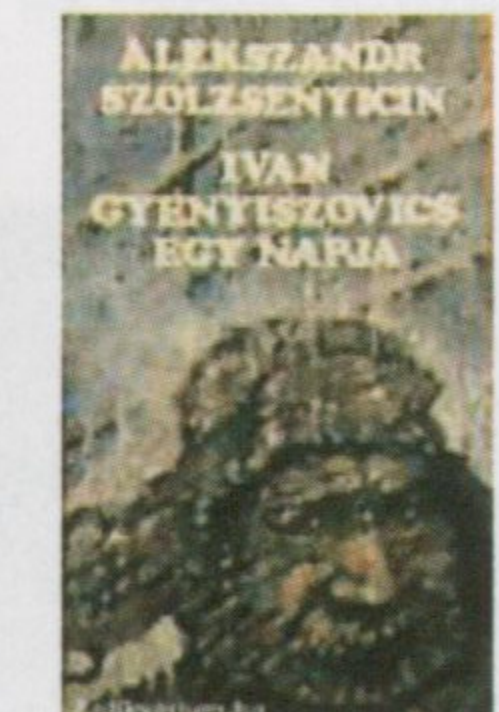
Szigethy Lehel
Donon innen, Donon túl

Magyar hadifoglyok a
Szovjetunióban

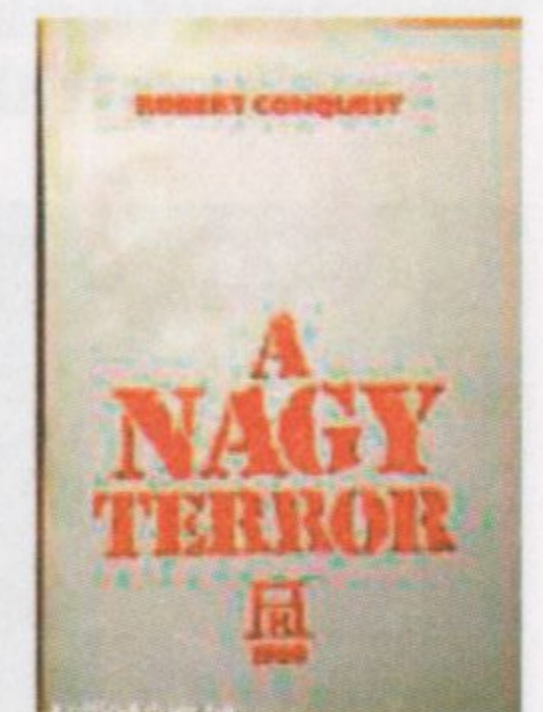
Nagy Jenő
Megaláztatásban

Alekszandr Szolzsenyicin
Ivan Gyeniszovics
egy napja

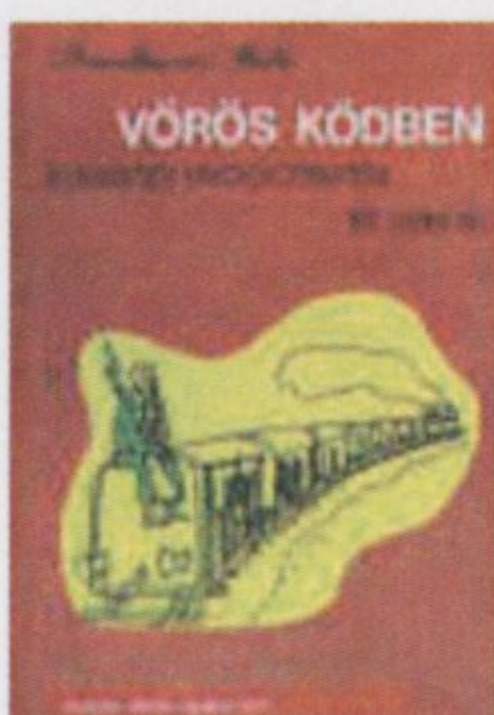
Rózsás János
Duszja nővér

Robert Conquest
A nagy terror

Jiri Mucha
Hideg égbolt alatt

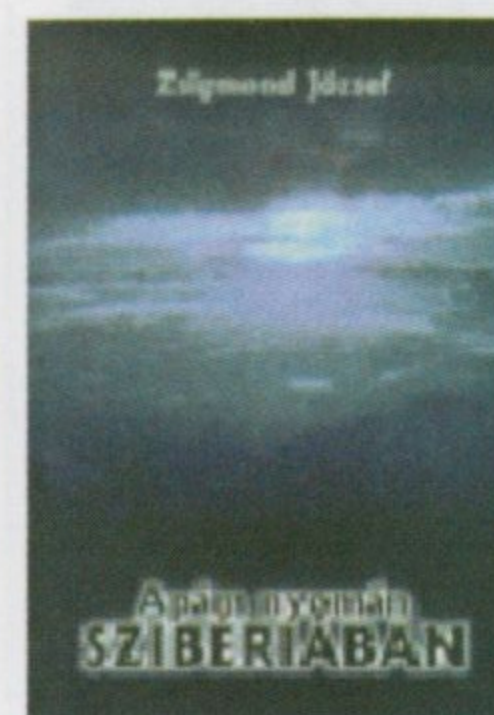
Pavelkovits Béla
Vörös ködben

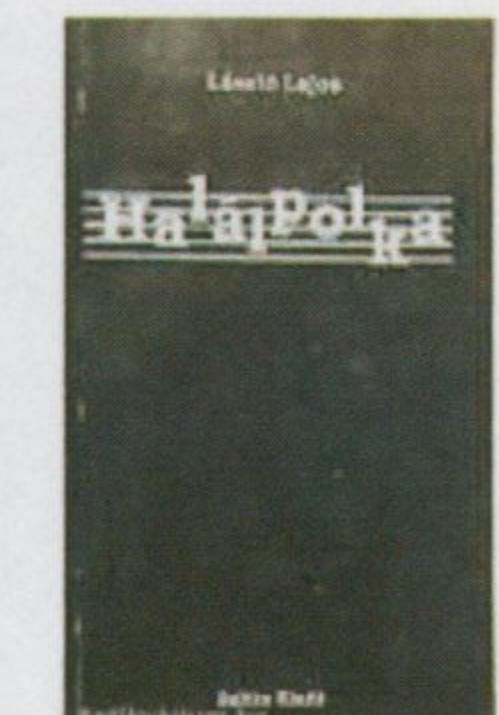
Vaszkó Sándor
Fehér József
Álmaikban itthon jártak

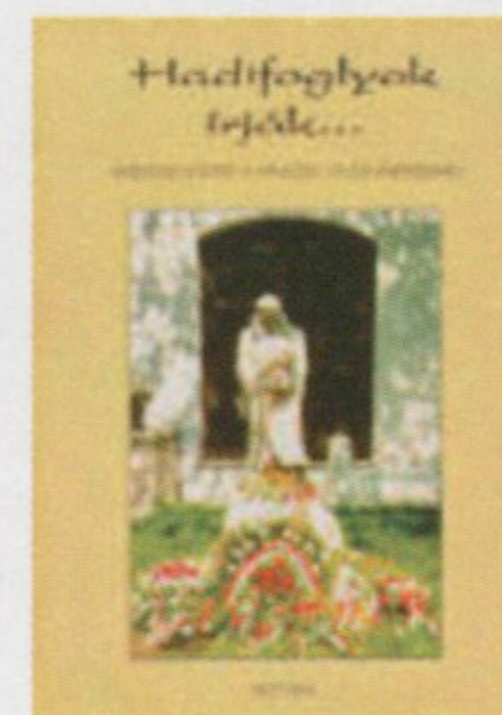
Kormos Valéria
A végtelen foglyai - magyar
nők szovjet rabságban

Zsigmond József
Apám nyomán
Szibériában

László Lajos
Halálpolka

Hadifoglyok írják
Szerk. Papp Tibor

Ganczer Sándor
Lágermúzeum

Einstand

A Pál utcai fiúk híres jelenetében a Pásztorok terrorjának ellenállni próbáló Nemecek kezéből egyszerűen kicsavarják az üveggolyókat, hiszen einstand¹ van! Nos, a világ vajmi keveset változott azóta, hiszen Nemecek-Magyarország most hasonló helyzetbe látszik sodródni. Egy másik metaforával élve talán azt mondhatnánk, hogy a három „v” (valutaalap, verőlegények, védelmi pénz) időszakát éljük. Az egyre gyorsuló ütemben elbalkániasodó, lepusztuló Magyarországon gyakori az a jelenet, amikor néhány nem túl bizalomgerjesztő alak társaságában diszkrét úr toppan be egy panzióba vagy üzletbe, és „védelmet” ajánl fel a tulajdonosnak. De hát kitől kellene engem megvédeni? – kérdezi a riadt vállalkozó. Természetesen tőlünk – hangzik a nem túl biztató válasz.

A globális² hatalmi struktúra „kényszerítő-hatalmi” egységei, tehát a „verőlegény” szerepét betöltő frankfurti és londoni brókerek³ először tartottak egy kis „bemutatót” arról, hogy mi történik azokkal, akik nem hajlandók „védelmet” kérni, illetve védelmi pénzt fizetni. A belső ügynökhálózat – a szerepet nálunk a kormánypártok töltik be – ezt szemfényvesztő dramaturgiával igyekezett az ország olyan szintű megfélemlítésére használni, amelynek nyomán már láthatólag bármit megtehetnek. Ezzel Magyarország formálisan is megszűnt szuverén⁴ ország lenni. Bárki lesz is ezután miniszterelnök, az egyetlen feladata, hogy a nem legitim⁵ főhatalom diktátumát⁶ legjobb tudása szerint „átvezesse” a magyar társadalomra. A nemzet teljes és feltehetőleg végzetes vereséget szenvedett, fizikai megsemmisülése akár egy évtizeden belül végbemehet. Nincs tehát most már ennek különösebb jelentősége, de, csak az „egzotikum”⁷ kedvéért, érdemes lenne ismételtlen összefoglalni, hogy valójában kitől, miért és hogyan szenvedtünk megsemmisítő vereséget; és ez hogyan számolja fel Magyarországot.

1 einstand = (sportban) játékot megszakító beállítás, közbelépés

2 globális = az egész földkerekségre kiterjedő

3 brókerek = közvetítő ügynökök

4 szuverén = független, jogilag és cselekvőképességében nem korlátozott

5 nem legitim hatalom = nem törvényes, azaz törvénytelen hatalom

6 diktátum = valakire rákényszerített parancs

7 egzotikum = ritkaság, különösség

A Pál utcai fiúk-ból ihletett „Einstand” c. szobor-együttes (Szanyi Péter alkotása)

A globalizáció⁸, pontosabban a „globalóma”, vagyis a rákos burjánzás metaforájaként fennálló önfelélő létmód három intézményi síkon folytatja valamennyi „lokalitás”⁹ felszámolását. A multinacionális¹⁰ vállalatok – amelyek ugyan gazdasági képződményeknek látszanak – játsszák el a kényszerítő hatalom szerepét. Ők a rablók, a verőlegények, illetve bankoknak álcázva a rabolt jóságot értékesítő orgazdák. A Nemzetközi Valutaalap, a Világbank, a nagy hitelminősítők játsszák el a figyelmeztető-fegyelmező hatalom szerepét: az a feladatuk, hogy tekintélyüknél fogva biztosítsák a kényszerítő hatalmi különítmények (multik) benyomulását és szabad rablását a „liberalizálj”¹¹, deregulálj¹², privatizálj¹³” szentháromságának sulykolásával. És végül a globális média a tematizációs¹⁴ erőszak intézményesítésével játssza el a mindent eldöntő-elsöprő univerzális „véleményhatalom” szerepét: hamis értelmezéssel „szabadságnak” állítja be a pusztítást, és „nacionalista”¹⁵, populista¹⁶, protekcionista¹⁷ bajkeverőnek azokat, akik még éreznének némi felelősséget a saját „lokalitásukért”.

Amit most láttunk, az olyan, mint egy oktatófilm: így jár minden engedetlen lokalitás – különösen, ha elitjei ilyen elképesztő felelőtlen-séggel hagyják cserben, és válnak a globalitás birodalmának cinikus-gátlástalan kiszolgálóivá. Ezzel rá is csappant a végzetes harapófogó a magyar társadalom megsemmisítésre ítélt többségére. A harapófogó egyik ágán a munkaerő árát véglegesen rögzítették a hetvenes évek végének a szintjén (a 2009. évi átlagbér reálértéke kevesebb lesz, mint az 1978. évié), miközben a munkaerő újratermeléséhez szükséges javak és szolgáltatások árát globális piaci szintre vitték/viszik fel. A Nemzetközi Valutaalap most életbe lépő nyílt és közvetlen diktatúrája¹⁸ immár fesztelenül söpörhet el minden ellenállást, így megnyílik az út az egészségbiztosítás, az oktatás és a tömegközlekedés teljes globaloprivatizálása¹⁹ előtt, felszámolva ezzel az utolsó közösségi reprodukciós²⁰ tereket is.

Az is bebizonyosodni látszik, hogy a kormányzásra aspiráló politikai erők közül egyik sem képes a helyzet értelmezésére. A globális véleményhatalomnak sikerült elérnie azt is, hogy az ellenzék legfelső uralmi struktúráiban is meghatározó befolyást gyakorolhasson, és ez rohamos gyorsasággal teszi mind lehetetlenebbé, hogy az inkohere²¹ nemzeti radikalizmus²² „természetes immunreakcióit”²³ artikulálni, sőt egyáltalán ellenőrizni tudják. Ez azért bizonyulhat végzetesnek, mert a gyorsan mélyülő válság nyomán a lassan egy évszázada kezeletlen történelmi elfojtások elemi erővel törhetnek felszínre. Ennek következményei minden képzeletet felülmúlóan pusztítóak lehetnek. Az így végletekig fokozott feszültség akár a közeli jövőben tragédiák megállíthatatlan és visszafordíthatatlan sorozatát indíthatja el.

Bogár László, közgazdász
(Magyar Hírlap, 2008. november 3.)

8 globalizáció = a földkerekség egészére kiterjedő pénzügyi, gazdasági, politikai, hatalmi rendszer megvalósítására való törekvés

9 lokalitás = helyi jelleg, helyi sajátosság (itt rosszállással kísért értelemben)

10 multinacionális = soknemzetiségű, nemzetek feletti

11 liberalizálás = korlátok, kötöttségek megszüntetése, lebontása

12 deregulálás = szabálytól, rendtől való megfosztás, eltávolítás

13 privatizálás = magánosítás

14 tematizálás = tárgykör meghatározása, miről szóljon pl. egy műsor, vita stb.

15 nacionalista = hazafi (itt elítélő értelemben)

16 populista = közkezdveltségre törekvő (itt elítélő értelemben)

17 protekcionista = a hazai terméket védővámokkal támogató (itt elítélő értelemben)

18 diktatúra = parancsuralom; erőszakra támaszkodó korlátlan hatalom

19 globaloprivatizálás = az egész földkerekségre kiterjedő magánosítás

20 közösségi reprodukciós terek = hely, ahol egy közösség létrejön, újratermeli önmagát

21 inkohere²¹ = nem összetartó, nem összefüggő

22 radikalizmus = mélyreható, végleges megoldásra való törekvés

23 immunreakció = a szervezet természetes védekezése a behatoló idegen fehérjék ellen

Sírkövek a házsongárdi temetőben (A képeket a kolozsvári származású Deák Ferenc, New-Yorkban élő fotóművész, Frank Deák készítette)

A kolozsvári Házsongárd magyar emlékeinek megmentéséért

Augusztus hónap első napjaitól Kolozsvár képzőművészetet kedvelő közönsége fokozott várakozással figyelte a Szabadság című helyi napilapban folyamatosan megjelenő tudósításokat a 23-án megrendezendő, árveréssel egybekötött kiállítás előkészületeiről. Arról a kiállításról szólt a beharangozó, amelyet az EMKES, a stockholmi székhelyű Egyetemes Magyar Képzőművészeti Egyesület készült megrendezni karöltve a Házsongárd Alapítvánnyal, ez utóbbinak emlékfeltáró és értékmentő munkája megsegítésére.

A Kolozsváron zajló rendezést, az érkező alkotások fogadásával, ezek elhelyezésével járó munka dandárját Gergelyné Tőkés Erzsébet végezte, Székely Sebestyén György művészettörténész, Németh Júlia a Szabadság művészeti rovatának szerkesztője, valamint Sebestyén Árpád tanár és fia segítségével. A világ minden magyar képzőművészehez szóló internetes meghívást, a program ismertetését, a beküldött festmények és egyéb munkák fogadását Budapesten a Tamás házaspár és Kaiser Ernő biztosították.

A kiállítás helyéül a Protestáns Teológia Bethlen-termét bocsátotta a szervezők részére az egyházvezetőség. Itt helyezték el a 92 képzőművészeti alkotást, optimális körülményeket biztosítva az érdeklődők és az árverésen résztvevők számára.

A helyi sajtó alapos munkát végzett. A tárlat népszerűsítésének köszönhetően a nagyszámú érdeklődőnek a kiállító terem szűknek bizonyult, így a megnyitóra az impozáns, történelmi hangulatú díszteremben került sor. Sípós Gábor fő levéltáros, a Babes-Bolyai Egyetem docense felkérésére főtiszteletű dr. Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke mondta el megnyitó beszédét. Mély értelmű gondolataiból idéznénk azt a passzust, amely szerint a magyarság kisebbségi sorba kényszerítése nemcsak a mindennapi életben sújtja ezt a nemzetrészt. Lassan az évszázados magyar temetőkből is kiszorulnak elődeink, nagyjaink. Sírhelyeik idegen kezekre kerülnek, örök pihenőhelyeiket feldúlják, sírköveiket összezúzzák, bedolgozzák új sírok alapjaiba. A püspök úr nagyra érté-

A Bethlen-terem szűkösnek bizonyult az árveréshez (Fotó: Frank Deák)

A kiállításra beküldött művek egy része. (Fotó: Frank Deák)

Dr. Pap Géza püspök a Teológia dísztermében (Fotó: Frank Deák)

A nyitóünnepség résztvevői (Fotó: Frank Deák)

kelte az Alapítvány emlék- és értékmentő munkáját, sok sikert kívánva a nemes cél érdekében rendezett kiállításnak és az ezt követő árverésnek.

Tamás Mária, a Házsongárd Alapítvány egyetlen külföldi kurátora, néhány szóban ecsetelte az EMKES munkáját és megvalósításait és ennek a kiállítás-ötletnek a megszületését. Az egyesület már tavaly szervezett egy hasonló kiállítást, Tamás Mária és férje Tamás György kezdeményezésére, Verőcén, a festői Duna-kanyarban, az Erdélyország az én hazám találkozón. Az aukció bevétele a Budapesten épülő Erdélyi Magyarok Háza építésére adományozták. Itt született meg az ötlet egy nagyszabású kiállítás megrendezésére a kincses városban, azzal a céllal és reménnyel, hogy ezúton hathatósan támogatják majd a magyar kultúra panteonjának gondozására szánt anyagi hozzájárulást.

Ezután Gergelyné Tőkés Erzsébet köszönte meg, láthatóan meghatódva, mindenki hozzájárulását a kiállítás megrendezéséhez, a művészeknek, akik alkotásaikat elküldték és akiknek a névsorát hosszú lenne felsorolni.

Tamás Mária az EMKES munkájáról beszél (Fotó: Frank Deák)

Szerinte a beküldött kiállítási anyag biztos garancia a sikerre, ami számottevően megkönnyíti majd az alapítvány további munkáját.

Németh Júlia beszédét azzal a gondolattal kezdte, hogy a Tamás házaspárt, az EMKES vezetőit a Kolozsvárhoz fűződő ragaszkodás, a gyökerek szüntelen ápolásának igénye, az önzetlen segíteni akarás készítette arra, hogy ötletüket megvalósítsák, mozgósítva a világ magyar képzőművészeit. Az ő mozgósító munkájuk fonódott össze egy reménykeltő egységbe a Gergelyné Tőkés Erzsébet áldozatos munkájával, cselekvő, aktív egységbe, amely megmentheti az európai hírnévnek örvendő sírkert magyar vonatkozású emlékeit a rombolástól, a megsemmisítéstől.

A felhívásra az Amerikai Egyesült Államokból, Ausztriából, Magyarországról, Romániából és Svédországból 87 művész jelentkezett, összesen 92 alkotással. A képzőművészek közül sokan Kolozsváron születtek, vagy itt nőttek fel, jártak iskolába vagy egyetemre, avagy más úton-módon kapcsolódnak a kincses városhoz. A kiállítók közül többen a Barabás Miklós-Céh tagjai, alkotásaik minőségét ez is fémjelzi, de alapjában véve minden beküldött munka egyenrangú volt a részvételi szándékot illetően.

Alig néhány nap elteltével bebizonyosodott, hogy az eredeti ötlet, a sok fáradozás, a remek rendezés, az ünnepszámba menő megnyitó, a ritkán tapasztalt nagyszámú közönség érdeklődése gyümölcsözőnek bizonyult, amit az árverezés útján befolyt összeg is tükröz. A püspök úr hozzájárult a kiállítás megmaradt anyagának állandó kiállítás-szervezéséhez. A Házsongárd Alapítvány megsegítésére így további művek adakozására nyílik lehetőség, hiszen ezeknek fogadása (leltározása, visszajelzése) és tárolása immár biztosított. A megmaradt és tovább érkező művekből decemberben újra megrendezik az aukciót. Reméljük, a mostanihoz hasonló sikerrel.

Tatár Zoltán
a Magyar Kultúra Lovagja, Kolozsvár

Raffai (Balla) Magdolna
1920–2008

1920. január 10-én született Kolozsváron, nővére, Erzsébet után a Balla család második leánygyermekéeként. Iskoláit szülővárosában végezte. 1942-ben férjhez ment Raffai Istvánhoz; házasságukból két gyermek született: István és Anna-Mária. Mint főkönyvelő dolgozott a kolozsvári Deservirea szövetkezetnél és onnan ment betegnyugdíjba, 1967-ben. A családi házában három nemzedék lakott együtt, ahol a nagyszülőket Magda segítette és ápolta. Sportolt, teniszezett és benne volt az országos tekecsapatban. Miután férje 1991-ben meghalt, Magdus 1992 júniusában jött Svédországba látogatónak. Rosszul nézett ki és el volt keseredve. Lánya és annak férje, Gheorghe meg

tudta győzni, hogy számára a legjobb, ha itt marad, mert akkor talán helyrejön lelkileg is. A család nagyobb része itt volt, három unokája és a lánya, meg a "legjobb veje a világon", aki néha jobban vigyázott rá, mint a saját leánya. Náluk lakott két évig, majd 1994-ben kapott egy kis garzont, amit kedves otthonává varázsolt. Boldog volt és megelégedett, gyakran találkozott családjá tagjaival. szívesen hívta őket ebédre, süttő-főzött nekik, kicsinyke nyugdíját is szétosztotta közöttük. Ha csak beugrottak is hozzá, mindig volt kéznél egy kis sütemény vagy rakottkáposzta, de egy kis személyre szóló ajándék is. Lánya számára olyan volt, mint egy barátnő, akivel mindent meg lehetett beszélni, még idős korában is. Nagyon kíváncsi volt mindenre, ami körülötte történt és figyelte a politikai eseményeket. Segített az unokái nevelésében is, amíg szükség volt rá. Az unokái nagyon szerették, mindig viccelődtek vele, Magdusnak szoltították. Négy unokája van: az István gyermekei Attila és Réka, az Anna-Mária fiai Raul meg Gyurka, ezektől meg három dédunokája: Herman, Judith és Alexander, a legkisebb. A barátnőivel – (Jordáky) Manyival, Pirivel és Bertivel – minden héten összejöttek römizni, de együtt jártak a templomba is, ahol nagyon szerették őket. Megértő volt és segítőkész, mindig csak jót akart mindenkinek. Az utóbbi másfél-két évben egyre gyengébb lett, már neheze égett kimozdulni otthonából, aztán a nyár beköszöntével csendes elaludt, immár örökre. Isten adjon neki örök békességet!

Nagy (Csíki) Magdolna
1940–2008

Nagy Magdolna – leánykori nevén Csíki Magdolna – Marosvásárhelyen született 1940. szeptember 18-án, akkor, amikor a város Észak-Erdély visszatértével együtt újra Magyarország lett. Boldog évek voltak azok, csak igen hamar, négy év múlva végük szakadt. A három lánytestvér közül ő volt a középső. Mind az alapfokú iskoláit, mind a gimnáziumot szülővárosában végezte, majd a megfelelő szakképesítés után hivatalnoki állást kapott a megyei postaigazgatóságnál. Időközben családot alapított: házasságukat Isten két fiúgyermekkel – Leventével és Tiborral – áldotta meg. Odaadó feleség és édesanya volt, mindenek előtt családjának élt. Munkahelyén lelkiismeretességéért és

megbízhatóságáért őszinte megbecsülésben részesült. Hivatali munkája mellett keresetkiegészítés céljából ún. háznál dolgozóként bordízműves termékeket készített. Aktív életét derékba törte szeretett férjének, de ugyanúgy Ica nővérenek és Böbe húgának idő előtti halála. E haláleseteket soha nem tudta egészen kiheverni, inkább csak megnyugodott Isten akaratában. Svédországba utazott fiát, Tibort meglátogatni, majd sok vívódás után úgy döntött, mellette marad, hogy támasza legyen. Viszont soha nem tudott elszakadni teljesen otthonától, annál is inkább, mert nagyobbik fia, Levente otthon maradt. Lassan megszokta az idegen honi életet, s elfogadta azt olyannyira, hogy sok év elteltével új társra lelt egy svéd férfi, Ingvar Lundh személyében, akivel megosztották mindennapjaikat, örömeiket, bánatukat, és akit családjá is maradéktalanul elfogadott. Bekapcsolódott a malmói magyar protestáns gyülekezet életébe is; – amikor csak tehetett, ott volt minden istentiszteleten. Jó kedélye és humora, nem kevésbé tette készsége sok örömet okozott szeretteinek és környezetének egyaránt. Erős lelkű, bátor asszony volt, aki betegségét is bátran viselte. Sajnos idő előtt távozott szeretteinek köréből. Megrendülten gyászolják őt fiai: Levente és Tibor, élettársa Ingvar, unokája Tímea, menyecskéje Amália, sógorai és keresztlánya, ezek családjai, távolabbi rokonai, barátai és ismerősei. 2008. szeptember 8-án a malmói Östra kyrkogårdenben családi körben búcsúztunk tőle. Emlékét kegyelettel őrizve, Isten kezébe bocsátottuk őt.

Drahos Paula
1923–2008

1923. március 8-án született Al-Csíkbán, Lázárfalván, egy ötgyermekes székely családban egyedüli leány-születtként. Falujuk felett ott magasodott a Csomád hatalmas vulkanikus tömbje, kráterében a legendák övezte Szent Anna-tóval, de Lázárfalva még őrizte emlékét azon székelyeknek is, akik az 1848–49-es szabadságharc erdélyi utóvéd-harcaiban a Nyerges-tetőn vívták hős csatájukat a százszoros túlerővel, az idegen cári csapatokkal szemben. Paula alig volt hétéves, amikor a család Tusnádfürdőre költözött. Ott végezte az iskoláit és

ott nevelkedett a békés, kedves kis fürdővárosban. Legszebb korában volt, éppen 17 éves, amikor két évtizednyi megszállás után az észak-erdélyi részekkel együtt Lázárfalva is újból magyar föld lett, és ismét honvéd állt a Hargitán, de a Keleti-Kárpátok hágójának tetején is. 1943-ban megismerkedett férjével, az anyaországi dömsödi születésű Drahos Józseffel, aki katonai szolgálatát teljesítette Erdélyben. Házasságukból két fiuk született: János és László, akiket nagy szeretetben neveltek. Nagy örömmel fogadta unokái, Zoltán, Ervin és Róbert születését, és nem sajnálta végtelen szeretetét és idejét áldozni rájuk. 1993-ban mint nyugdíjasok költöztek Svédországba, hogy idős korukban együtt lehessenek gyermekeikkel és unokáikkal. Bekapcsolódtak a ljungbyi székely-magyar közösség és az itteni magyar protestáns gyülekezet életébe. Drahos Paula 53 év házasság után, 1996-ban elvesztette férjét, akit akkor nagy részvéttel kísértünk utolsó útjára. 12 évi özvegysége alatt fény sugarat jelentett számára dédunokái, Sandra és Natalie érkezése, akikben igaz örömet lelt. Élete utolsó két évében nagyon megromlott egészségi állapota, de türelemmel viselte betegségét, mígnem 2008. szeptember 1-én csendesén megtért Teremtő Urához. Utolsó földi útjára 2008. szeptember 11-én kísértük. Isten ajándéka volt, hogy eddig együtt lehetett velünk. Isten nyugosztalja örök békességben!

Nagy (Enache) Stephanie
1947–2008

1947. február 2-án született Moldvában, Husi-ban (magyarul Huszvárosban). Eme Tatros-völgyi várost Husz János követői, magyar husziták alapították, akik 1437-ben Zsigmond császár üldözése elől a moldvai vajdától kértek menedéket. Magukkal hozták az első magyar nyelvre fordított szentírást, az ún. Huszita Bibliát is, melynek egyik másolata innen került elő. Mivel Stephanie édesanyját Budainak hívták, valószínűsíthető, hogy a család részben e husziták leszármazottja. Stephanie Enache nevű édesapja autószerelő, édesanyja háziasszony volt.

A család négy gyermeke közül Stephanie volt a legidősebb. Az érettségi után tanulmányait Iasi-ban (magyarul Jászvárosban) folytatta, ahol az egyetem jogászati karán szerzett diplomát, 1971-ben. Itt ismerkedett meg a dési származású Nagy Zoltánnal, aki ebben az időben a Iasi-i Műszaki Főiskolán végezte tanulmányait. 1972-ben házasodtak össze. Hamarosan Kolozsvárra kerültek, ahonnan 1978-ban, az ismert körülmények miatt Svédországba menekültek. Ideérkezésük első napján a két menekült azonnal felkarolta a Saltsjöbadenben lakó Lindblad család, Per Olof professzor és felesége, Gunnilla, akik a fiatal pár svédországi beilleszkedéséhez minden segítséget megadtak. 15 boldog és eredményes esztendő után 15 évig tartó súlyos betegség következett Stephanie életében. A Lindblad család mindvégig vigasztalásával és bátorításával enyhítette szenvedését. Stephanie román anyanyelve és ortodox vallása ellenére – míg egészsége engedte – örömmel járt istentiszteleteinkre; betegsége idején házhöz kérte az úrvacsorát. Férjére való tekintettel, de – mint mondta – érzelmei szerint szívből rokonszenvezett a magyarokkal is, kedvenc városának Budapestet tekintette, ott érezte magát a legjobban, oda vágyott vissza minden évben. 2008. szeptember 18-án hunyt el otthonában. Október 2-án az áltai temetőben nagy részvéttel kísértük utolsó útjára. Nyugodjon békében, emléke legyen áldott!

ISTENTISZTELETI NAPTÁR 2008 NOVEMBER-DECEMBER

NOVEMBER

07	18:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan
08	12:30	VÄXJÖ	Mariakyrkan
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
09	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
16	11:00	BUDAPEST	Fasori ev. templom
17-19.		BUDAPEST	Diaszpóra-konferencia (MRETZS)
22	12:30	HELSINGBORG	St:Clemens Församlingssal
	16:00	MALMÖ	Stadionkyrkan
23	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
30	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan.
	15:00	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan
	18:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan

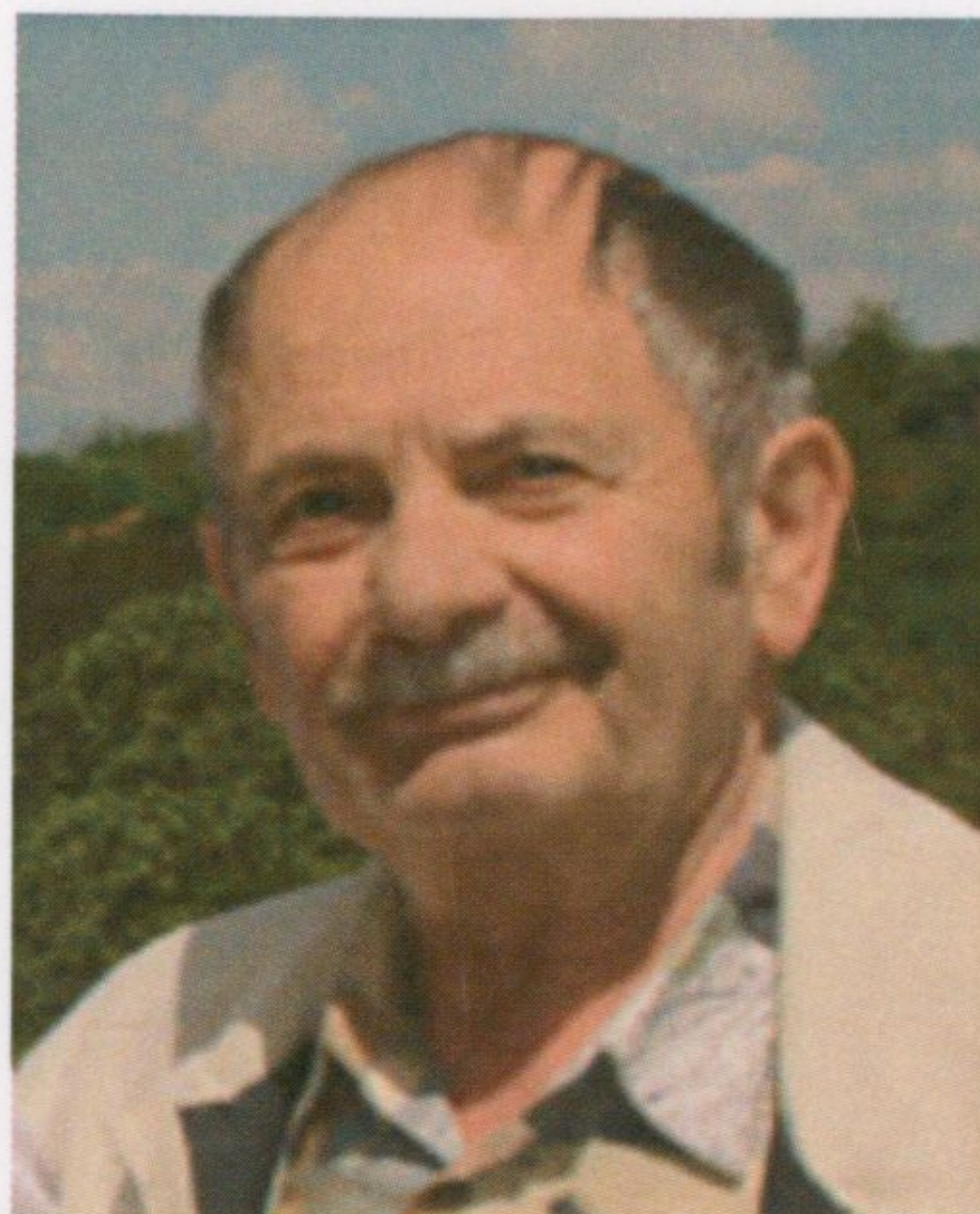
DECEMBER

05	18:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora
06	12:30	VÄXJÖ	Mariakyrkan	úrvacsora
	18:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora
07	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka	úrvacsora
12	18:00	HALMSTAD	Andersbergskyrkan	úrvacsora
13	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora
	16:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora
14	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora
20	14:00	TALLINN	Toomkirik	úrvacsora
21	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora
25	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	úrvacsora
	15:00	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	úrvacsora
	18:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora

A TEMPLOMOK CÍMEI

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Vågländsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgatan 27
HELSINGBORG	St:Clemens Förs.sal	Koralgatan 34
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	Torpaplan
LJUNGBY	Szent István templom	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögtan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	Humlegårdsgatan 13
VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbergsgatan 32
VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117

Figyelem! Az itt közölt időpontok rajtunk kívülálló okok miatt változhatnak, ezért kérjük, az esedékes istentisztelet előtt szíveskedjenek a gyülekezeti felügyelőknél, vagy internetes honlapunkon (www.keve.se) tájékozódni.

Székely József
1936–2008

1936. november 23-án született, Tordán, az ótordai és aranyosrákosi nemes Székely László és Nagy Kornélia házasságából, első fiúgyermekként. Öccse, László 1939-ben született. Elemi és középiskolai tanulmányait Tordán folytatta, majd a Babes-Bolyai Természettudományi Egyetem biológia-földrajz szakának elvégzése után Marosvásárhelyre került tanárként, ahol az 1-es számú általános iskola igazgatója is lett. Ott ismerte meg Leopold Ibolya természetrajz-földrajz szakos tanárnőt, akit 1963-ban feleségül vett. 1964-ben megszületett szemefényük: Izabella. 28 éves tanári pályafutása után úgy döntöttek, hogy az akkor már 17 éve itt élő öccse nyomdokain Svédországba költöznek. 1987. január 1-én érkeztek Eskilstunába. Minden tőle telhetőt megtett családja előrehaladása és a svéd rendszerbe való beilleszkedése érdekében. 1989 júliusában megszületett egyedüli unokája, Tommy, akinek ő lett a férfi példaképe. Pályafutását a testvére vállalatánál, a Bandella AB-nál kezdte, mint termelési főnök. Utána lézersugár-kezelőként dolgozott a testvére, dr. Székely László magánrendelőjében. Később magánvállalkozó lett – Josefs Uppdragsservice néven –, majd 65 éves korában nyugdíjba vonult, és végre kedve szerint rendezhette házatát és kertjét, melyben keze nyomán minden megtermett. Boldog házasságának 45. évében villámcsapásként érintette a hír, hogy operáltatnia kell magát. Bízott az orvosokban, és a hírneves stockholmi Karolinska-Huddinge kórház eredményességében – hiába! Tény, hogy a műtét és az azt követő eskilstunai kórházi kezelés hiányosságai következményeként október 2-án életét veszítette. Talpig becsületes, meleg szívű, mosolygós arcú, igazi példamutató férj és rendkívüli édesapa, gondos nagypapa volt, akinek elvesztése mély sebet, végtelen ürt hagyott családja szívében. Emlékét mindörökké szeretettel őrzik: felesége Ibolya, lánya Izabella, unokája Tommy, veje Domiciano, testvére László, sógornője Teréz és gyerekeik Éva és Olivér, unokahúga Irénke, unokaöccse Béla, rokonok és jóbarátok, az eskilstunai magyar közösség és magyar gyülekezet. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Tóth Zsigmond
1941–2008

1941. november 5-én született Kolozsváron, id. Tóth Zsigmond és Júlia gyermekeként. 1945-ben születik testvére, Károly. Középiskolai tanulmányait a "Brassai Sámuel" gimnáziumban végzi, majd elektrotechnikát tanul, s így kerül a "Metalul Rosu" gépgyár elektrotechnikai részlegére technikusként. 21 évesen házasságot köt Kállai Magdával, akitől megszületik első fia, Zsigmond, de házasságuk néhány év múlva felbomlik. Öccse, Karcsi 1968-as külföldi útjáról nem tér haza: – Svédországban telepszik le. A család otthon maradt tagjait a Securitate állandóan zaklatja, útlevelet nem kapnak. Zsigmond 1971-ben ismerkedik meg élete nagy szerelmével, Papp Éva Máriával, akivel boldog házasságban él 35 évet, most bekövetkezett haláláig. 1979-ben születik közös gyermekük, Zoltán. Miután öccsének sikerült az időközben özvegyen maradt édesanyját rávennie, hogy Svédországban maradjon, Zsigmond és családja is megkapja a svédországi áttelepedési engedélyt és 1985 májusában Göteborgba érkeznek. Kitűnő nyelvérzéssel hamarosan megtanul svédül és egy kisebb vállalatnál helyezkedik el szakmájában, ahol nagyra becsülik képzettségét, hozzáértését. Szereti Svédországot, de Erdélyt se feledti: a család évenként hazalátogat Kolozsvárra. Vesebetegsége súlyosbodik, ettől kezdve hosszú évekig művésen él, egyben szövődmények egész sora miatt szenved. 2002-ben új vesét kap, de a boldogság csak rövid idejű: 2005 decemberében rosszindulatú szövődményt fedeznek fel tüdején. Újabb fájdalmas kezelések sora és műtétet következik. Családja mindent megtesz megmentéséért, felesége mindvégig ápolja, bátorítja, reményt ad neki. Nagyobbik fiának, Zsigunak házasságából megszületik első unokája, Christofer, majd Zoltán fiának házasságából a kis Edwin. Rajongásig szeretett unokái enyhítik testi-lelki fájdalmait; halálos ágyán tudja meg, hogy hamarosan érkezik harmadik unokája is, aki lány lesz, s kívánságára Ildikónak fogják hívni. Születését már nem érthette meg: október 28-án álmában érte a halál, csendesén visszaadta lelkét Teremtőjének, szomorúságot és ürt hagyva maga után. Isten nyugosztalja! Béke poraira!

1956 tizenkét erdélyi mártírja (Folytatás a 2. oldalról.)

1958. október 4-én a nagyváradi-velencei művelődési házban ítéletet hirdettek az érmihályfalvi csoport perében: a 31 vádlott közül hármat, Sass Kálmán érmihályfalvi református lelkészt, dr. Hollós István volt hadbíró századost, Balaskó Vilmos érolaszi református lelkészt halálra ítélték. Az utóbbi ítéletét hathatós közbenjárásra életfogytiglani kényszermunkára változtatták. Balaskó Vilmos 1983-ban a börtönbeli kínzások következményeként fellépő teljes megvakulása előtt papírra vetette börtönélményeit. Sass Kálmánt és dr. Hollós Istvánt 1958. december 2-án a szamosújvári börtönben végezték ki.

Érdemes számba venni az erdélyi '56 eszmei hagyatékát is:

Szoboszlai Aladár a Keresztény Dolgozók Pártja programjának kidolgozásával, a román–magyar, esetleg román–magyar–osztrák konföderáció eszméjének megfogalmazásával jelentős lépéseket tett a politikai pluralizmus, az Európai Unió eszméjének közép-kelet-európai meghonosításáért.

Sass Kálmán a kisebbségi és erdélyi kérdés megoldásának kulcsát a kantonális Magyarország és Románia megteremtésében látta, ahol a kantonok határai egyben nyelvi határok is. A bukaresti, konstancai vagy moldvai magyar éppen úgy tagja a magyar kantonnak, mint a székelyföldi tömbmagyarság. Ugyanez érvényes a szász, szerb, ukrán, török–tatár, vagy éppen izraelita kantonra is. Tanulmányaiban tiltakozott a ma olyan divatos „szórványmagyarság” definíció ellen, azt megalázónak, lesajnálónak tekintette.

Az erdélyi '56 egyik legnagyobb teljesítménye, hogy a legvadabb terror, diktatúra ellenére a kisebbségi, az erdélyi kérdés megoldására négy terv, alternatíva született. A két, már említett peren kívül dr. Dobai István „ENSZ-memoranduma” az erdélyi magyarság jogfosztását az Egyesült Nemzetek Szervezete elé akarta juttatni, és báró Wesselényi Miklós 1848. június 18-án Klauzál Gábor ipari és kereskedelmi miniszterhez írott levele alapján az erdélyi kérdés megoldását a régió Magyarország és Románia közötti megosztásában és a lakosságcsereben látta. Fodor Pál a székelyföldi hagyományokra, Paál Árpád „székely köztársaság”-tervére, Páll Gábornak a Csíki Magánjavakért folytatott küzdelmére alapozva, Erdély függőleges, azaz a történelmi Máramarostól kiindulva, egész Erdélyt kettészelő megosztásában és ugyancsak a lakosságcsereben látta a lehetséges megoldási alternatívát.

A szamosújvári börtön bejárata (Kép az internetről)

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi
Közösség lapja – Az Északon élő magyarok
ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Útkommer 4 nr per år)

Nr. 3, årgång XVI. évfolyam 3. szám
Oktober–November 2008 október–november

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorådet)

Szerkesztő (Redaktör)
Molnár-Veress Pál
Granövägen 126
S-151 64 Södertälje /Stockholm/
Telefon/Fax: +46-(0)8-550 160 66

E-mail: ujkeve@keve.se
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda (Tryckeri): KGM Datadistribution AB
Göran Lönndahl, VD Tel: +46 8 726 56 01
e-mail: goran@kgm.se <http://www.kgm.se>

Példányszám (Upplaga)
1 000

Egyházfenntartási járulékot fizető
tagjainknak a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más
olvasóinkat kérjük, tájékoztatásért
forduljanak Pap Iván országos
pénztárosunkhoz:
181 30 LIDINGÖ, Frisksportarvägen 2
Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

Egyházi Közösségünk
Plusgiro számlaszáma:

Ungerska Protestantiska Samfundet
Plusgiro 602047-3

Tångagärde Gyülekezeti Otthon Alapítvány
Plusgiro számlaszáma:

Stiftelsen Tångagärde Församlingsgård
Plusgiro 25534-9

MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn / Tartu
BÁN ISTVÁN
EE-50013 TARTU Pohla 13-1
Tel: +372-740 54 55 Mobil: +372-506 96 42

FINNORSZÁG – Helsinki / Turku
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-409607559

Áprily Lajos

ÚTRAVALÓ

A lélek
mikor búcsúzva bontja szárnyait,
visz magával a földről valamit.

Eszmét, melyet világra ő hozott,
virágot, melyet ő virágoztatott.

Én Istenem, én mit vigyek neked?
Nem vihetek én mást, csak verseket.

Kiválasztok pár útamra valót,
a többenél tisztábban dalolót.

S ahol ösvénnyel vár az égi rét,
zenét hallok majd, felséges zenét.

Barátom, aki már előre ment,
azt a zenét rég hallja odafent.

S ahogy azt a muzsikát hallgatom,
azt a keveset rendre hullatom.

Az a zene csak vallatja velem:
Süket sor... nem merem... ezt sem merem.

S amikor, Uram, hozzád érkezem,
könnyű kezem miatt szégyenkezem.

A választottakból csak egy maradt,
az, melyben elfogtam egy sugarad.

Az, amelyikben elmondtam neked,
hogyan szerettem drága földedet.

S szólok: Csak ennyit hoztam. Ó, Uram,
ne ítéld meg nagyon szigoruan.

A dési református templom (Fotó: Csákány Tibor, Kolozsvár)